

**Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΟΣ ΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΑΝΩΝ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ
ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Κυρατζόπουλος Σ. Βασίλειος

Αθήνα 8/10/2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα μελέτη η γενοκτόνος πράξη των Σεπτεμβριανών (6 - 7/9/1955, Κωνσταντινούπολη) μελετάται έχοντας υπόψη μόνο:

- Ως πρωτογενείς πηγές τα ανοικτά και δημοσιευμένα επίσημα κρατικά αρχεία της Τουρκικής Δημοκρατίας
- Δεδομένα - γεγονότα της περιόδου 18/2/1952 <> 5/1/1961 [Αποδοχή ως πλήρη μέλη του NATO, Ελλάδα και Τουρκική Δημοκρατία <> Λήξη δίκης 6^{ης} -7^{ης} Σεπτεμβρίου στη νήσο Πλάτη (Yassıada) των Πριγκηπονήσων].

Τέλος, στο Κεφάλαιο IV γίνεται μία σύντομη αναφορά σε ότι αφορά τις διεθνείς εξελίξεις της περιόδου 1955 και ένα σύντομο συμπέρασμα για τον λόγο απόρριψης της γενοκτόνου πράξης των Σεπτεμβριανών από τον διεθνή παράγοντα.

ABSTRACT

The object of present study is the September genocide act (6 - 7/9/1955, Istanbul) having regard only:

- As primary sources the open and published official state archives of the Turkish Republic
- The facts & events of period 18/2/1952 <> 5/1/1961 [Accepted as full members of NATO Greece and the Turkish Republic <> Completion of trial of "6th-7th September's" in the island of Plati (Yassıada) of the Princes' Islands].

Finally, at Chapter IV makes a brief reference in terms the international developments of the 1955 period and a brief conclusion about the reason for the September genocide act to be denial by the international community.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΩΝ

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ	ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ , ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
AKP	Adalet ve Kalkinma Partisi, Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης.
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi, Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα.
CIA	Central Intelligence Agency, Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών των ΗΠΑ.
DP	Demokrat Partisi (Δημοκρατικό Κόμμα) Κόμμα εξουσίας το 1955.
HDP	Halkların Demokratik Partisi, Δημοκρατικό Κόμμα των Λαών.
KATAK	Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu, Εργατικό Κόμμα Τουρκοκυπρίων. Επηρεασμένο από το Εργατικό Κόμμα Ηνωμένου Βασιλείου.
KMTHP	Kıbrıs Millî Türk Halk Partisi, Εθνικό Λαϊκό Κόμμα Τουρκοκυπρίων. Στις 23/10/1949 θα συγχωνευτεί με το KATAK και στις 15/8/1955 θα μετονομαστεί σε Kıbrıs Türktür Partisi (KTP), Κόμμα η Κύπρος είναι Τουρκική.
KTC	Kıbrıs Türktür Cemiyeti (Σύλλογος η Κύπρος είναι Τουρκική), ιδρύεται ως κίνημα τον Αύγουστο του 1954 και μετατρέπεται σε σύλλογο στις 2/10/1954 .
MAH ή MEH από 22/7/1965 MİT	Millî Amele Hizmeti - Millî Emniyet Hizmeti (Ιδρύεται στις 6/1/1927) Millî İstihbarat Teşkilatı, Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών ΤΔ.
MTTF ή TMTF	Millî Türk Talebe Federasyonu, Εθνική Ομοσπονδία Τούρκων Μαθητευόμενων (Μαθητές + Φοιτητές).
NATO	North Atlantic Treaty Organization, Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου.
ÖHD	Özel Harp Dairesi, Γραφείο Ειδικού Πολέμου.
STK	Seferberlik Tetkik Kurulu, Γραφείο Ελέγχου Επιστράτευσης το 1967 θα μετονομαστεί σε ÖHD.
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi, Τουρκική Μεγάλη Εθνική Βουλή.
ΑΚΕΛ	Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζόμενου Λαού, Εργατικό Κόμμα Κύπρου - Ιδρύεται το 1941. Συγχωνεύεται με το ΚΚΚ το 1944. Επηρεασμένο από το Εργατικό Κόμμα Ην. Βασιλείου.
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο.
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση.
Ειδ. Δικ.	Ειδικό Δικαστήριο.
ΕΛΑΣ	Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός.
ΕΟΚΑ	Εθνική Οργάνωσις Κυπρίων Αγωνιστών.
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
ΕΣΣΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών.
ΗνΒ.	Ηνωμένο Βασίλειο.
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.
ΚΚΚ	Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου.
Κων/πολη	Κωνσταντινούπολη.
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.
ΟιΔΑΔ	Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
ΟσΚ	Οσμανικό Κράτος.
ΠΠ	Παγκόσμιος Πόλεμος.
ΣΠΚΕΓ	Συνθήκη Πρόληψης και Τιμωρίας του Εγκλήματος της Γενοκτονίας.

ΣΛ	Συνθήκη Λωζάννης.
ΤΔ	Τουρκική Δημοκρατία.
ΤΛ	Τουρκική Λίρα.
Υπ.Εξ.	Υπουργός Εξωτερικών.

Περιεχόμενα

	ΣΕΛ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι Η γενοκτόνος πράξη των Σεπτεμβριανών μέσα στην Ιστορία	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ Μύθοι και Πραγματικότητες	7
II.1. Μύθος α') Αιτία των "Σεπτεμβριανών" είναι το "Κυπριακό"	7
II.2. Μύθος β') Τα "Σεπτεμβριανά" οργανώθηκαν από ΚΤC και ΜΤΤF	9
II.3. Μύθος γ') Τα "Σεπτεμβριανά" Οργανώθηκαν από Οργανώσεις Κομμουνιστών	11
II.4. Πού πρέπει να αναζητηθούν οι οργανωτές;	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ Η Ελλάδα γνώριζε το ύψος των ζημιών;	14
III.1. Κωνσταντινούπολη	14
III.2. Σμύρνη	14
III.3. Το χρονοδιάγραμμα της 6/9/1955	15
III.4. Οι παραβιάσεις;	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV Διεθνείς Εξελίξεις - "Ψυχρός Πόλεμος" & "Σεπτεμβριανά"	18
IV.1. Τα Γραφεία Ανορθόδοξου Πολέμου των Κρατών Μελών του ΝΑΤΟ	18
IV.2. 1955 - Ο Ελληνισμός σε Διεθνές Επίπεδο	19
IV.3. Ένα παράδειγμα και ένα συμπέρασμα	21
Παράρτημα Ι Πρόταση σύστασης Διερευνητικής Επιτροπής του Garo Paylan	23
Παράρτημα ΙΙ Πίνακες	26
Παράρτημα ΙΙΙ Ενδεικτική Βιβλιογραφία	31

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μετά την απόρριψη της πρότασης σύστασης Διερευνητικής Επιτροπής, που κατέθεσε στις 6/9/2018 ο Αρμενικής καταγωγής βουλευτής του Halkların Demokratik Partisi (HDP, Δημοκρατικό Κόμμα των Λαών) Garo Paylan (Γκάρο Παϊλάν) [Κοίτα Παράρτημα Ι] στην Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM, Εθνική Μεγάλη Βουλή της Τουρκίας), φάνηκε ότι η άρχουσα τάξη δεν πρόκειται να αλλάξει τη στάση της σ' ότι αφορά τις γηγενείς μειονοτικές εθνότητες της Τουρκικής Δημοκρατίας (ΤΔ). Με την Ισλαμική πορεία που ακολουθείται στη γείτονα χώρα σήμερα, μάλλον επιδιώκεται η επαναφορά του προ του 1839 πολιτικού χάρτη του Οσμανικού Κράτους (ΟσΚ). Δηλαδή τα μέλη των μη Μουσουλμανικών ομάδων πρέπει να παραμείνουν στην ΤΔ ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας με οποιοδήποτε καθεστώς, χωρίς να τους παραχωρηθούν τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ορίζονται από τους Καταστατικούς Χάρτες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

Ο Paylan έχοντας υπ' όψιν το σύγγραμμα του αείμνηστου Βυζαντινολόγου Σπύρου Βρυώνη[1], στο αίτημά του χρησιμοποιεί την λέξη "πογκρόμ" για να χαρακτηρίσει τα γεγονότα της 6^{ης} - 7^{ης} Σεπτεμβρίου του 1955. Ο γράφων το θέμα του χαρακτηρισμού των γεγονότων το έχει ξεκαθαρίσει τόσο στην Ελλάδα από το 2006[2], όσο και στην γενέτειρά του Κωνσταντινούπολη από το 2009[3]. Όπως αποδεικνύεται από το προαναφερόμενα συγγράμματα, στα " Σεπτεμβριανά" εφαρμόστηκαν όλα τα στάδια γενοκτονίας, όπως ορίζονται από τον **Gregory H. Stanton**[4]. Εάν στο γεγονός προστεθούν και οι 201 παραβιάσεις που υπέστη η μειονοτική ομάδα της Ελληνικής Εθνότητας[5] την περίοδο 1923 - 1999, το γεγονός άνετα μπορεί να χαρακτηριστεί ως "γενοκτονία", όπως ορίζεται και από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο[6].

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μία εκτενής μελέτη που ξεκίνησε από τον γράφοντα κατά την περίοδο προετοιμασίας της παρουσίασης, που υλοποιήθηκε στις 23/9/2019 στο Σύλλογο Κωνσταντινουπολιτών στην "ημέρα μνήμης" με θέμα "Άγνωστες πτυχές των Σεπτεμβριανών του '55 μέσα από τα κρατικά Αρχεία της Τουρκικής Δημοκρατίας". Όσο θα ξεδιπλώνεται το κείμενο ο αναγνώστης θα αντιλαμβάνεται ότι, εκτός της επιδερμικής αντιμετώπισης του θέματος και των ευλαβικά τελεσμένων μνημόσυνων, η πραγματικότητα της γενοκτόνου πράξης των Σεπτεμβριανών δεν έχει μελετηθεί εις βάθος ακόμα...

Η μελέτη εκτός των άλλων στηρίζεται σε δύο πρωτογενείς πηγές :

- Στα πρακτικά της δίκης 6-7/9/1955 στην Πλάτη, όπως φυλάσσονται στην βιβλιοθήκη της Εθνικής Μεγάλης Βουλής της Τουρκίας [7],
- Στο αρχείο του Δικαστικού Συμβούλου Γ', τότε Πλωτάρχη Fahri Çoker (Φαχρί Τσόκερ)[8], το οποίο φυλάσσεται στο Ίδρυμα Τουρκικής Ιστορίας (Tarih Vakfi).

Το αρχείο του Fahri Çoker διαθέτει έγγραφα, που αφορούν την περίοδο από τον Αύγουστο του 1955 μέχρι και τον Ιούνιο του 1956. Αυτό που κάνει ιδιαίτερα σημαντικό το εν λόγω αρχείο, είναι οι φωτογραφίες που είχαν ληφθεί κατά την διάρκεια τέλεσης των αδικημάτων. Ως γνωστόν, για να στοιχειοθετηθεί κατηγορία στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, οι ταινίες ή/και οι φωτογραφίες που προσκομίζονται ως πειστήρια πρέπει να συμπεριλαμβάνουν τουλάχιστον τρία στοιχεία:

- Γενική λήψη τοπίου έτσι ώστε να είναι αναγνωρίσιμος ο τόπος του εγκλήματος,
- Ειδική λήψη που αποδεικνύει το έγκλημα,
- Συγκεκριμένη λήψη με την οποία αναγνωρίζονται οι εγκληματίες.

Στη γείτονα χώρα από το σύνολο των 206 πανεπιστημίων που διαθέτουν ιστορικό τμήμα[9], τα "Σεπτεμβριανά" δίνονται ως πτυχιακές εργασίες ή/και ως θέμα διδακτορικού. Δυστυχώς στην Ελλάδα το θέμα τείνει να μετατραπεί σε λαογραφικό στοιχείο.

Σήμερα, που αρχίζουν να εκλείπουν οι αυτόπτες μάρτυρες, το βαθύ κράτος της ΤΔ με την βοήθεια των Ακαδημαϊκών κατασκευάζει μια νέα ιστορική πραγματικότητα εις βάρος της ιστορίας της Κωνσταντινούπολης, και η Ελλάδα την ακολουθεί...

Η αλήθεια είναι ότι με εις βάθος έρευνα της γενοκτόνου πράξης των Σεπτεμβριανών θα αποκαλυφθεί μία νέα πραγματικότητα, που θα καθορίσει μία νέα πολιτική αντιμετώπισης των συμμάχων ή/και των εχθρών του Ελληνισμού και όχι μόνο.

Με την παρούσα μελέτη πρώτα θα αντιμετωπιστούν οι παγιωμένες λανθασμένες αντιλήψεις (μύθοι) που έχουν επικρατήσει στην κοινή γνώμη. Στον απολογισμό των γεγονότων υποδεικνύοντας τους συντελεστές (παραμέτρους) των πράξεων, θα αναδυθεί μια νέα πραγματικότητα. Τέλος εξετάζοντας τις διεθνείς εξελίξεις, το έγκλημα θα πάρει μία άλλη σκοτεινή μορφή. Είναι γεγονός ότι σε κάθε έγκλημα οι ένοχοι είναι πάντα αυτοί που έχουν επωφεληθεί των καταστάσεων...

Σημειώσεις Προλόγου

[1] Κοίτα, Speros Vryonis, JR, *the mechanism of catastrophe, THE TURKISH POGROM OD SEPTEMBER 6-7,1955 AND THE DESTRUCTION OF THE GREEK CPMMUNITY OF ISTANBUL*, Greekworks.com, New York 2005.

[2] Κοίτα, Βασίλης Κυρατζόπουλος, *Η ΑΓΡΑΦΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ, ΚΩΝΣΤΑΤΝΤΝΟΥΠΟΛΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1955, Πράξη Ντροπής που αποκρύπτεται από την "Άλλη Τάξη Πραγμάτων"*, Τσουκάτου, Αθήνα 2006. Κεφ. ΙΙΙ.

[3] Κοίτα, Vasilis Kiratzopoulos, *Kayıt Olunmamış Soykırım İstanbul 1955, Pencere*, İstanbul 2009, ΙΙΙ Βαşlık.

[4] Κοίτα, <http://genocidewatch.net/genocide-2/8-stages-of-genocide/>

[5] Κοίτα, Κυρατζόπουλος Σ. Βασίλειος, *Παραβιάσεις Διεθνών και Διμερών Συνθηκών κατά των Ρωμαϊκών Κοινοτήτων και της Ελληνικής Εθνότητας από την Τουρκική Δημοκρατία 1923 - 199*, Αυτοέκδοση, Αθήνα 2018.

[6] Κοίτα Καταστατικό Χάρτη της Ρώμης για την Ελλάδα Ν. 3003- 8/4/2002, ΦΕΚ Α' 75.

[7] Κοίτα βιβλιοθήκη της Μεγάλης Λαϊκής Βουλής της Τουρκίας. Κωδικός 1967.923 Κ.Υ.11/4, θέση 1985-4503.

[8] Κοίτα, *6-7 Eylül Olaylarıö Fotoğraflar - Belgeler Fahri Çoker Arşivi*, Tarih Vakfı, Κωνσταντινούπολη 2005.

[9] Κοίτα <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Η γενοκτόνος πράξη των Σεπτεμβριανών μέσα στην Ιστορία

Η πρώτη ερώτηση που υποβάλλεται στους μελετητές των γεγονότων είναι πότε και γιατί στην ΤΔ αποφασίστηκε η εξόντωση των γηγενών πληθυσμών της Ανατολίας και της Θράκης; Το τόσο σημαντικό ερώτημα, όσο αποκαλυπτικό και αν είναι δεν απασχόλησε τους μελετητές, που αβασάνιστα και a priori αποδέχονται ότι η ΤΔ αποτελεί την συνέχεια του ΟσΚ. Βέβαια στην εξόντωση δεν συμπεριλαμβάνεται η "αφομοίωση", όπου το γεγονός έχει αναλυθεί διεξοδικά από πάρα πολλούς.

Ανάλογα με την ιστορική περίοδο που μελετώνται τα "Σεπτεμβριανά", ο ερευνητής μπορεί να καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα, και μάλιστα αλληλοσυγκρουόμενα. Οι εν λόγω περίοδοι είναι:

- 4/8/1955 <> 7/6/1956,
  - Ίδρυση στην Κύπρο του Kıbrıs Türktür Partisi (ΚΤΡ, Κόμμα η Κύπρος είναι Τουρκική) <> Λήξη Στρατιωτικού Νόμου στον Νομό Κωνσταντινούπολης, όπου οι διαδικασίες μεταφέρονται από τις Ένοπλες Δυνάμεις στο πολιτικό κατεστημένο.
- 18/2/1952 <> 5/1/1961,
  - Αποδοχή ως πλήρη μέλη του ΝΑΤΟ, Ελληνικού Βασιλείου και ΤΔ <> Λήξη δίκης 6^{ης} -7^{ης} Σεπτεμβρίου στη νήσο Πλάτη των Πριγκηποννήσων.
- 29/10/1923 <> 3/11/2002
  - Κατόπιν υπογραφής της Συνθήκης της Λωζάννης (ΣΛ, 24/7/1923) αρχή λειτουργίας της Βουλής της Άγκυρας με νέο πολίτευμα <> α' Κυβέρνηση Ισλαμικού Κόμματος Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP, Κόμμα Δικαιοσύνης και Προόδου).
- 399 <> ...
  - Σύνταξη του αντί-Γερμανικού Μανιφέστου του Εθνικού Κόμματος του Αυρηλιανού, από τον Επίσκοπο Συνέσιο τον Κυρηναίο <> Με τις εξελίξεις να συνεχίζονται μέχρι των ημερών μας...

Στο παρόν θα περιοριστούμε στην περίοδο 1952 - 1961, και ανά περίπτωση με απλές αναφορές και χωρίς εκτεταμένες αναλύσεις θα προεκταθούμε σε παρελθοντικά ή και σε μελλοντικά γεγονότα. Εάν ο αναγνώστης συγκρίνει τα αίτια, αιτιατά και συμπεράσματα της παρούσας μελέτης με τα αντίστοιχα της μελέτης του ίδιου που δημοσιεύτηκε το 2018[1], στην οποία το γεγονός αναλύεται συνοπτικά για την περίοδο (399 <> ...), θα διαπιστώσει τα προαναφερόμενα αλληλοσυγκρουόμενα συμπεράσματα.

Η θέση των Ρωμίων στην ΤΔ καθορίζεται με την ΣΛ[2] με την οποία αναγνωρίζεται διεθνώς και το νέο κράτος της ΤΔ. Όμως στις συνδιασκέψεις της Λωζάννης δεν γίνονται δεκτοί οι αντιπρόσωποι των Χριστιανικών πληθυσμών, δηλαδή οι θρησκευτικοί Ηγέτες (οι Πατριάρχες: Ορθόδοξοι, Αρμένιοι, Ασσύριοι), που από τον 16ο αιώνα αντιπροσώπευαν τις εθνοτήτες τους στο Οσμανικό Κράτος (ΟσΚ). Έτσι το μέλλον των Χριστιανικών γηγενών μειονοτικών πληθυσμών θα καθοριστεί από τους τρίτους. Απεναντίας οι αντιπρόσωποι της ΤΔ καταβάλουν προσπάθειες να απομακρυνθεί το Οικουμενικό Πατριαρχείο από την επικράτεια της ΤΔ. Η ΤΔ εκτός των άλλων, υπογράφοντας την ΣΛ αναλαμβάνει:

- Με το αρθ. 14, αποδέχεται ειδικό καθεστώς για Ίμβρο και Τένεδο, όπου οι Δημοτικές Αρχές και η διατήρηση της τάξεως θα εξασφαλιζόνταν μεταξύ ιθαγενούς πληθυσμού.
- Με τα άρθρα 15, 16 παραιτείται παντός δικαιώματος και τίτλου για Δωδεκάνησα και όλων των άλλων νήσων που δεν αναφέρονται στην εν λόγω συνθήκη.
- Στα άρθρα 37 - 45 αναγράφονται οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνει για τις μη Μουσουλμανικές μειονότητες. Στο πέρας του χρόνου οι μη Μουσουλμανικές μειονοτικές ομάδες με την επιτυχή Τουρκική διπλωματία και με τη σιωπή των συμβαλλόμενων εγγυητών, περιορίζονται σε Ρωμαίικη, Αρμένικη και Εβραϊκή. Έτσι ομάδες όπως Ασσύριοι, Χαλδαίοι, Σύριοι Ορθόδοξοι, Κόπτες, Μαρωνίτες, Παυλικανοί, Ιακωβίτες, Γεζιντοί κ.ά. μη Μουσουλμανικές ομάδες σε ελάχιστα χρόνια μετά την εφαρμογή της συνθήκης ή θα καταφύγουν σ' άλλες χώρες ή θα αφομοιωθούν από την Τουρκική εθνικιστική πολιτική.
  - Με το άρθ. 37, δεσμεύτηκε ότι δεν θα ψήφιζε νόμο που θα έρχονταν σ' αντιπαράθεση με την ΣΛ, με το αρθ. 38 δεσμεύτηκε για την ελεύθερη κυκλοφορία των μη Μουσουλμάνων στην Τουρκική επικράτεια και για την ισονομία μεταξύ των πολιτών της!
  - Με το αρθ. 39, δεσμεύτηκε για την ελεύθερη λειτουργία των αστικών και εκκλησιαστικών δικαστηρίων των μη Μουσουλμάνων, για την ελεύθερη χρήση γλώσσας σε οποιοδήποτε είδος συναλλαγής τους, και για το δικαίωμα διεκδίκησης δημοσίων θέσεων και αξιωμάτων.
  - Με το άρθ. 40, δεσμεύτηκε για την ελεύθερη λειτουργία όλων των σχολών, ευαγών ιδρυμάτων, και για την ελεύθερη τέλεση των θρησκευτικών τους καθηκόντων.
  - Με το άρθ. 41, από την μία τα μέλη των μη Μουσουλμανικών εθνοτήτων δεσμεύονται για την εκμάθηση της Τουρκικής γλώσσας, από την άλλη η ΤΔ δεσμεύεται στην εξ' ίσου χρηματοδότηση των μειονοτικών σχολείων με τα δημόσια σχολεία της επικράτειας.
  - Με τα άρθ. 42 και 43, αναλαμβάνει την υποχρέωση της προστασίας των θρησκευτικών χώρων.
  - Με το άρθ. 44, η Κοινωνία των Εθνών (και μετά το 1947 ο ΟΗΕ) αναλαμβάνει την εγγύηση της ομαλής εφαρμογής των προαναφερόμενων. Το Ηνωμένο Βασίλειο (ΗνΒ), η Γαλλία, η Ιταλία και η Ιαπωνία ορίζονται ως οι 4 χώρες που θα φυλάξουν την καλή τήρηση των άρθρων. Εάν παραβιαστούν τα άρθρα, η ΤΔ δέχεται a priori να παραπεμφθεί στα Διεθνή Δικαστήρια.
  - Το άρθ. 45, δίνει τα ίδια δικαιώματα στους Μουσουλμάνους της Θράκης και βάσει άρθ. 44 - 45 το δικαίωμα εφαρμογής της αμοιβαιότητας (mütekabiliyet) παρέχεται μόνο στο Βασίλειο της Ελλάδας...
- Επίσης με την ΣΛ αναγνωρίζεται η Ελληνοτουρκική Σύμβαση Ανταλλαγής Πληθυσμών που υπογράφεται στις 30/1/1923.

Στις 6/8/1924 τίθεται σε ισχύ η ΣΛ. Επίσης:

- Στις 30/10/1930 στην Άγκυρα υπογράφεται η "Ελληνοτουρκική Συνθήκη Φιλίας, Ουδετερότητας, Διαλλαγής και Διαιτησίας" και το Πρωτόκολλο "Περιορισμού των Ναυτικών Εξοπλισμών" (για την Ελλάδα Ν.4917 - ΦΕΚ Α' 96- 15/4/1931).

- Στις 30/10/1930 στην Άγκυρα υπογράφεται η "Σύμβαση Εγκαταστάσεως, Εμπορίου και Ναυτιλίας" (για την Ελλάδα Ν.4900 - ΦΕΚ Α' 72 - 24/3/1931).

Τα βασικά αίτια της Συμφωνίας (Ν. 4793-3/7/1930), που εξαναγκάζεται να υπογράψει η Ελλάδα, είναι:

- Το οικονομικό κραχ της περιόδου 1927 - 1932,
- Λόγω Σύμβασης Ανταλλαγής πληθυσμού, η Ελλάδα βιώνει ανεργία, ενώ η Τουρκία την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού,
- Από το 1923 η ανερχόμενη Ιταλική απειλή, ο φασισμός του Μουσολίνι.

Όμως η ΤΔ, από την μία καρποφόρησε τα πλεονεκτήματα που της δόθηκαν με την εν λόγω σύμβαση σε βάρος των προσφύγων της Ανατολίας, από την άλλη 24 μήνες μετά την υπογραφή των συμβάσεων με το Ν.2007 - 11/6/1932 περί "Επαγγελματών και υπηρεσιών που δικαιούνται να ασκούν οι Τούρκοι πολίτες" (Türk vatandaşlarına tahsis edilen sanat ve hizmetler hakkında kanun) και το Ν.2510 - 14/6/1934 περί "Εποικισμού και Εγκατάστασης" (İskân Kanunu) έπειτα, θα παραβιάσει όλες τις προγενέστερες συμβάσεις που υπέγραψε ...

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (ΠΠ) και με την ίδρυση του ΟΗΕ η ΤΔ:

- Αποδέχεται την "Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου" (ΟιΔΑΔ) που υπογράφεται στις 10/12/1948 και τέθηκε σε ισχύ στις 12/12/1951.
- Αποδέχεται άνευ "επιφυλάξεων" την "Συνθήκη πρόληψης και τιμωρίας του εγκλήματος της γενοκτονίας" (ΣΠΚΕΓ) και την υπογράφει στις 31/7/1950 (όμως τα αδικήματα ενσωματώνονται στο Ποινικό Δίκαιο της χώρας μόλις στις 26/9/2004 με τον Ν.5237).
- Αποδέχεται την "Ευρωπαϊκή Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων" (ΕΣΔΑ) στις 4/11/1950.

Ελλάδα και Τουρκία θα εισέλθουν στον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ) στις 18/2/1952 .

Έτσι ερχόμαστε στην δεκαετία του 1950 ...

Η ΤΔ μέχρι το 1950 θα παραβιάσει 83 φορές την ΣΔ σ' ότι αφορά τα δικαιώματα των Ρωμιών Κωνσταντινούπολης Ίμβρου και Τενέδου, στοχεύοντας: Εκπαίδευση, εργασία και περιουσία[3].

Το 1944 το 9^ο γραφείο του Cumhuriyet Halk Partisi, (CHP, Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα) στην έκθεση περί "μειονοτήτων" αναφέρει:

"Μέχρι την 500^η επέτειο της άλωσης της Κωνσταντινούπολης η απορωμοποίηση της Κωνσταντινούπολης..."[4].

Η πρόταση θα γίνει δεκτή στην Γενική Συνέλευση του CHP το 1946.

Στην Γενική Συνέλευση του CHP το 1946 οι Bayar, Menderes, Köprülü απαρτίζουν την ηγεσία της φιλελεύθερης πτέρυγας του CHP, οι οποίοι σύντομα θα διαχωρίσουν τη θέση τους και θα ιδρύσουν το Demokrat Partisi (DP, Δημοκρατικό Κόμμα).

Στις 22/5/1950 ορκίζεται η πρώτη κυβέρνηση Menderes. Χαράσσεται η νέα φιλελεύθερη οικονομική πολιτική με το σύνθημα "κάθε γειτονιά και ένας εκατομμυριούχος".

Το 1950 με την επικράτηση των φιλελευθέρων στο πολιτικό στερέωμα της ΤΔ, και με την πρώτη κυβέρνηση Menderes, ο νέος Πρωθυπουργός από το βήμα της Βουλής εκτός του ότι επιτίθεται στους ανώτατους αξιωματούχους του στρατεύματος, αναγγέλλει "μεταρρυθμίσεις" που διατρύουν τις Κεμαλικές Αρχές. Το γεγονός θα συντελέσει στο να δημιουργηθεί στους κόλπους του στρατιωτικοπολιτικού κατεστημένου το "Βαθύ Κράτος" [5] με μοναδικό στόχο να παραμείνει η ΤΔ πιστή στις Κεμαλικές αρχές με οιαδήποτε κυβέρνηση και με οποιοδήποτε κόστος.

Με την έναρξη του "Ψυχρού Πολέμου" και μπροστά στις Σοβιετικές απαιτήσεις, γίνεται δεκτό το αίτημα της ΤΔ να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, κατόπιν αποδοχής της να σταλούν Τουρκικές Δυνάμεις στον πόλεμο της Κορέας το 1950. Έτσι η ΤΔ μαζί με την Ελλάδα γίνεται δεκτή στους κόλπους του ΝΑΤΟ.

Σημειώσεις Κεφαλαίου Ι

[1] Κοίτα άρθ. Β. Κυρατζόπουλου, *Τα Σεπτεμβριανά, ο ξεριζωμός των Ελλήνων από την Πόλη*, Documento, Οκτώβριος 2018. Και εκτενέστερη αναφορά στην ιστοσελίδα:

https://www.academia.edu/37495756/The_Deep_Causes_of_the_Septemvrians_Genocide_Act_6-7_9_1955

[2] Αν και όλες οι πλευρές αναγνωρίζουν ότι το μοναδικό νόμιμο κείμενο είναι αυτό που υπογράφεται στη Λωζάννη στη Γαλλική γλώσσα, για το Ελληνικό κείμενο κοίτα:

<https://www.hellenicparliament.gr/onlinePublishing/DOD/011-057.pdf>

[3] Κοίτα Κυρατζόπουλος Σ. Βασίλειος, *Παραβιάσεις Διεθνών και Διμερών Συνθηκών κατά των Ρωμαίικων Κοινοτήτων και της Ελληνικής Εθνότητας από την Τουρκική Δημοκρατία*, Αυτέκδοση, Αθήνα 2018.

[4] Κοίτα Fikret Başkaya, Sait Çetinoğlu, *Resmi tarih tartışmaları-8- Türkiye'de Azınlıklar*, Maki, Ankara 2009, σελ. 23.

[5] Βαθύ Κράτος, (Derin Devlet), ο όρος για πρώτη φορά θα χρησιμοποιηθεί στις 26/9/1974 από τον Πρωθυπουργό της χώρας Bülent Ecevit. Έχει την έννοια της δράσης και οργάνωσης αντισυνταγματικού μηχανισμού εντός της κρατικής δομής. Χρησιμοποιήθηκε έντονα από τα Τουρκικά ΜΜΕ μετά το σκάνδαλο Susurluk (3/11/1996).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Μύθοι και Πραγματικότητες

Στις 7/9/1955 τα Πολιτικά Δικαστήρια της ΤΔ θα προβούν στην προσαγωγή όλων των στελεχών του Συλλόγου Kıbrıs Türktür Cemiyeti (KTC, Σύλλογος η Κύπρος είναι Τουρκική) και παράλληλα θα σφραγιστούν όλοι οι χώροι των KTC και της Millî Türk Talebe Federasyonu (MTTF, Εθνική Τουρκική Ομοσπονδία Μαθητών - Φοιτητών).

Κατά τις διαδικασίες αναζήτησης και σφραγίσματος των χώρων KTC και MTTF, θα αποκαλυφθεί ότι στο κτίριο που έδρευε η Κεντρική Επιτροπή της MTTF υπήρχε ενοικιαζόμενος χώρος στο όνομα Kâmil Önal, γραμματέα του KTC. Άμεσα φυλακίζεται ο γραμματέας του KTC.

Στις 7/9/1955 με την επιβολή του Στρατιωτικού Νόμου στην Κωνσταντινούπολη, καλείται ο επιθεωρητής της 3^{ης} Στρατιάς Στρατηγός Nurettin Aknoz να αναλάβει την διοίκηση του Στρατιωτικού Νόμου. Άμεσα συστήνονται τρία Ειδικά Δικαστήρια και στις 10/9/1955, αρχίζουν να λειτουργούν με τους προέδρους-διοικητές και ευθύνη δράσης τις περιοχές:

- Α' Ειδ. Δικ. Beyazit, Υποστράτηγος Kâmil Akman
  - Παλαιά Πόλη και Περίχωρα, Πριγκηπόνησα.
- Β' Ειδ. Δικ. Beyoğlu, Υποστράτηγος Namik Argüç
  - Βόρεια Κερατίου κόλπου, Ευρωπαϊκός Βόσπορος.
- Γ' Ειδ. Δικ. Kadıköy, Υποστράτηγος Danyal Yurdatapan
  - Ασιατική Κωνσταντινούπολη.

Με την ολοκλήρωση της σύστασης των δικαστηρίων, ο Aknoz καλεί όλο το δικαστικό προσωπικό της Κωνσταντινούπολης και εκτός των άλλων τονίζει:

"Φέрте τους υπαίτιους Κομμουνιστές και θα τους απαγχονίσω στην πλατεία Eminönü".

Στις 10/9, όταν αναλαμβάνουν οι στρατιωτικοί, θα διαπιστωθεί ότι ο χώρος του Önal και τα κεντρικά γραφεία του MTTF είχαν παραβιαστεί, καταστρέφοντας την σφραγίδα των Αρχών. Ειδικά από τον χώρο του Önal είχαν αφαιρεθεί μεγάλος όγκος εγγράφων και χαρτοφυλάκια, τα οποία καταστράφηκαν στον καυστήρα της κεντρικής θέρμανσης του κτιρίου.

Βέβαια τότε η Millî Amele Hizmeti (MAH, Εθνική Υπηρεσία Εργατών) [1] αποφεύγει να ενημερώσει την Ασφάλεια Κωνσταντινούπολης και την ηγεσία του Στρατιωτικού Νόμου, ότι ο Kâmil Önal ήταν έμμισθος πράκτορας της Υπηρεσίας...

Την ενημέρωση των δικαστών με απόρρητες εκθέσεις αναλαμβάνει ο Διοικητής του γραφείου (Κ) Αναθεωρητής Γ' (Ταξίαρχος) Şevki Mutlugil, ο οποίος θα εκδώσει ως κατευθυντήρια γραμμή δύο πολύ σημαντικές εκθέσεις:

- Α' Έκθεση στις 22/11/1955,
- Β' Συμπληρωματική Έκθεση στις 2/12/1955.

Οι υπεύθυνοι του Στρατιωτικού Νόμου της Κωνσταντινούπολης, θα κινηθούν βάσει των εν λόγω εκθέσεων.

II.1. Μύθος α') Αιτία των "Σεπτεμβριανών" είναι το "Κυπριακό":

Το ΗνΒ στις 5/11/1914 θα ενσωματώσει την Κύπρο στα αποικιακά του εδάφη και από το Μάρτιο του 1925 θα λειτουργήσει η αποικιακή διοίκηση του ΗνΒ. Η ΤΔ με το άρθρο

20 της ΣΛ θα αποδεχθεί πλήρως την κυριαρχία του ΗνΒ στην Κύπρο. Έκτοτε μέχρι το 1954 δεν εγείρει οιοδήποτε δικαίωμα για την νήσο:

- Ούτε στον Εθνικό Όρκο (**Misak-ı Milli**), όπου στα πρώτα τρία άρθρα αναφέρονται:
  - Περιοχές που υπερτερεί ο Μουσουλμανικός πληθυσμός,
  - Kars, Ardahan, Artvin,
  - Δυτική Θράκη).
- Ούτε στις πολιτικές διαβουλεύσεις του Β' ΠΠ, όπου στη Β' Διάσκεψη Καΐρου (4-6/12/1943), ο İsmet İnönü απαιτεί την Βόρεια Συρία ή τα Δωδεκάνησα για να συμμετάσχει στον πόλεμο στην πλευρά των Συμμάχων, και όχι την Κύπρο.
- Ούτε επί των ημερών ίδρυσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

Τέλος, ο Τουρκοκύπριος δημοσιογράφος Aydın Konuralp στην κατάθεσή του στα Δικαστήρια της Πλάτης, θα ομολογήσει ότι μαζί με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Faiz Kaymak την περίοδο προετοιμασιών για την Συνδιάσκεψη του Λονδίνου[2], επισκέφτηκαν τον Fatin Rüştü Zorlu. Στη συνάντηση αυτή αποφασίστηκε προκειμένου να ευαισθητοποιηθεί η Τουρκική Κοινή Γνώμη για το "Κυπριακό", να διαδοθεί η ψευδής είδηση (Fake news), περί επικείμενων σφαγών Τουρκοκυπρίων στις 28/8/1955[3].

Εδώ ιδιαίτερα πρέπει να τονιστεί ότι όλα τα ηγετικά στελέχη του DP κατά την απολογία τους στις δίκες της Πλάτης, θα επαναλάβουν πολλές φορές ότι ο Τουρκικός λαός ήταν οργισμένος λόγω των επικείμενων σφαγών των Τουρκοκυπρίων. Οι δε Celal Bayar και Adnan Menderes θα υποστηρίζουν ότι εάν υλοποιούνταν οι σφαγές, τα Σεπτεμβριανά θα ήταν δεκαπλάσια σκληρότερα από ότι έγιναν...

Ποια είναι όμως η πραγματικότητα για την Κύπρο;

Όλα ξεκινούν με το δημοψήφισμα που διενεργείται στην Κύπρο στις 15 και 21 Ιανουαρίου του 1950, στο οποίο εκτός των Ελληνοκυπρίων και πολλοί Τουρκοκύπριοι θα ψηφίσουν υπέρ την Ένωσης με την Ελλάδα.

Το ΗνΒ, βάσει της αρχής της αυτοδιάθεσης θα αναγκαστεί να εγκαταλείψει τα εδάφη της Παλαιστίνης το 1948 και της Αιγύπτου το 1950. Μετά τον Αραβοϊσραηλινό πόλεμο του 1948, όταν τα δύο βασικά υποτελή στο ΗνΒ κράτη εμφανίζουν κινήματα εχθρικά προς αυτό, διακυβεύεται ο έλεγχος της υδάτινης λεωφόρου Ινδίες - ΗνΒ. Η Αίγυπτος με εθνικιστικά (Ελεύθεροι Αξιωματικοί του Νάσερ) και ισλαμικά (Μουσουλμάνοι Αδελφοί) κινήματα, απαιτεί τον πλήρη έλεγχο της διώρυγας του Σουέζ.

Την ίδια περίοδο στην ΤΔ η υπερχρεωμένη εφημερίδα Hürriyet του Sedat Simavi, που είχε κερδίσει μεγάλη αναγνωσιμότητα με τις ειδήσεις των μαχών της Κορέας, θα αρχίσει να δημοσιεύει ψευδείς ειδήσεις εχθρικές προς Ελλάδα και Ρωμιοσύνη, διαμορφώνοντας αντίστοιχα μία νέα κοινή γνώμη...

Οι Κύπριοι "Εργατικοί", το Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζόμενου Λαού (ΑΚΕΛ) από Ελληνικής πλευράς και Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu (ΚΑΤΑΚ) από Τουρκικής πλευράς, αμφότεροι επηρεασμένοι από το Εργατικό Κόμμα του ΗνΒ, απαιτούν "Αυτοδιάθεση" ...

Στις 23/9/1953 μετά την προσβλητική συμπεριφορά του Βρετανού Υπ.Εξ. Anthony Eden προς το Στρατάρχη και Πρωθυπουργό της Ελλάδας Αλέξανδρο Παπάγο (19 /11/1952–4/10/1955), η Ελλάδα προσπαθεί να μεταφέρει το ζήτημα στον ΟΗΕ. Στη συζήτηση της Γενικής Συνέλευσης του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο που άρχισε στις 14/12/1954, η Νέα Ζηλανδία (επηρεασμένη από το ΗνΒ) καταθέτει ψήφισμα ότι "δεν κρίνεται σκόπιμη η λήψη απόφασης στο ζήτημα της Κύπρου", και η Κολομβία μαζί με το Ελ Σαλβαδόρ (υπό την επιρροή των ΗΠΑ) προτείνουν να προστεθεί η φράση "επί του

παρόντος". Στις 17/12/1954, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ επικυρώνει το τροποποιημένο ψήφισμα με 50 ψήφους υπέρ και 8 αποχές, όπου αποφασίσθηκε ότι "επί του παρόντος δεν κρίνεται σκόπιμη η λήψη απόφασης στο ζήτημα της Κύπρου" !

Στις 14/8/1955 στην Κύπρο υπό την προεδρία του Fazıl Küçük ιδρύεται το Κόμμα η Κύπρος είναι Τουρκική - Kıbrıs Türktür Partisi (TKP) ! [4] Έκτοτε δημιουργείται βαθύ χάσμα μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Εμφανίζονται οι πρώτες ένοπλες ομάδες Τουρκοκυπρίων υπό την καθοδήγηση της ΤΔ.

Εν κατακλείδι, η Κύπρος ήταν και θα είναι προέκταση των γεωπολιτικών εξελίξεων της Μέσης Ανατολής και όχι Ελληνοτουρκική υπόθεση, όπως μέχρι των ημερών μας προωθείται από τους "ισχυρούς".

Αρκεί να θυμηθούμε ότι μετά τον Αραβοϊσραηλινό πόλεμο τον Ιούνιο του 1967, δημιουργείται η Κυπριακή διένεξη του 1968, και μετά τις μάχες του Yom Kippur τον Οκτώβριο του 1973 η κατοχή του 1974.

II.2. Μύθος β') Τα "Σεπτεμβριανά" οργανώθηκαν από ΚΤC και ΜΤΤF

Στις 9/5/1954 το ΚΤC, θα πρωτοεμφανιστεί ως κίνημα μόλις 16 μήνες πριν τα "Σεπτεμβριανά", όπου νεολαία εθνικιστών ιδρύει το κίνημα υποστήριξης του "Κυπριακού". Ανά την επικράτεια θα οργανωθούν συλλαλητήρια, στα οποία συμμετέχει μερίδα φοιτητών - μαθητών. Οι πρώτες εκδηλώσεις θα υλοποιηθούν μόλις 380 μέρες πριν τα Σεπτεμβριανά.

Στις 24/6/1954 το ΜΤΤF θα ιδρύσει στην Άγκυρα την "Επιτροπή Κυπριακού" και στις 24/8/1954 ιδρύεται η επιτροπή "Η Κύπρος είναι Τουρκική", που θα οργανώσει συλλαλητήρια ανά την Τουρκική επικράτεια.

Από την Α' έκθεση Mutlugil, γίνεται γνωστό, ότι στις 2/10/1954 ο Menderes είχε καλέσει δημοσιογράφους και από τα κρατικά μυστικά κονδύλια επιχορηγώντας 200.000 ΤL πρώτα και 30.000 έπειτα, θα ενισχύσει το κίνημα, απαιτώντας την θεσμοθέτησή του. Έτσι αρχές Οκτωβρίου του 1954 θα ιδρυθεί ο σύλλογος ΚΤC και υπό την προεδρία του Hikmet Bil τα κεντρικά γραφεία του συλλόγου θα μεταφερθούν από την Άγκυρα στην Κωνσταντινούπολη. Το ΔΣ του συλλόγου, που απαρτίζεται ως επί το πλείστον από δημοσιογράφους, ξεκινά άμεσα προσπάθεια ίδρυσης παραρτημάτων σε δήμους ανά την επικράτεια.

Την περίοδο 17/7/1955 – 28/7/1955, αντιπροσωπία του ΚΤC θα επισκεφτεί την Κύπρο και στις 29/7/1955 το Λονδίνο πραγματοποιώντας και συνέντευξη τύπου.

Αν και το ΚΤC στηρίζεται από ισχυρές και πολυπληθείς οργανώσεις (όπως τοπικές οργανώσεις DP, παραρτήματα της ΜΤΤF, Τουρκορθόδοξο Πατριαρχείο, κ.α.) αλλά και από την κίτρινη δημοσιογραφία, δεν θα βρει μεγάλη απήχηση εντός της Τουρκικής επικράτειας, αλλά ούτε και στις οργανώσεις των οποίων τα ηγετικά στελέχη είχαν δηλώσει ανοικτά την υποστήριξή τους.

Στις 27/10/1960 στην Πλάτη ο δημοσιογράφος Aydın Konuralp ισχυρίζεται ότι τα Σεπτεμβριανά οργανώθηκαν από μηχανισμό του Κόμματος DP και θα ομολογήσει ότι στην συνάντηση που είχαν με τον Fatin Rüştü Zorlu, εκτός των ψευδών ειδήσεων, συζητήθηκε και η ίδρυση παραρτήματος του ΚΤC στην Κύπρο με πρόεδρο τον Fazıl Küçük!

Όπως προαναφέρθηκε στις 14/8/1955, στην Κύπρο υπό την προεδρία του Fazıl Küçük ιδρύεται το Κόμμα η Κύπρος είναι Τουρκική - Kıbrıs Türktür Partisi (TKP).

Επίσης όπως αποδεικνύεται στις δίκες της Πλάτης, ενώ Bayar και Menderes στις 6/9/1955 βρίσκονταν στην Κωνσταντινούπολη, στελέχη του κόμματος δεν είχαν ιδέα για τα επικείμενα γεγονότα.

II.2.1. Ποια ήταν η πραγματική δύναμη του ΚΤC;

Όπως καταθέτει ο Kamil Önal στους στρατιωτικούς ανακριτές, ο σύλλογος μέχρι τον Απρίλιο του 1955 δεν εμφάνιζε αξιόλογες δραστηριότητες. Στην Γενική Συνέλευση του συλλόγου που υλοποιήθηκε στις 27/4/1955 η συμμετοχή δεν ξεπερνούσε το 50%. Αρχές Αυγούστου αν και τα στελέχη του ΚΤC δήλωναν ότι στην Κωνσταντινούπολη διέθεταν 13 παραρτήματα, στην πραγματικότητα όμως, εκτός της κεντρικής διοίκησης μόνο 4 είχαν σχετική δραστηριότητα:

Αυτό του Ραşabahçe, που στηρίζεται από το σωματείο εργαζομένων του εργοστασίου υαλικών Ραşabahçe (του οποίου μέλη είχαν ενεργό ρόλο στα γεγονότα), του Büyükdere, του Bakırköy και του Kadıköy.

Μεταγενέστερα ο Önal ομολογεί στο περιβάλλον του, ότι όταν το ΔΣ του ΚΤC αποφασίζει να μεταβεί στο Λονδίνο, στην περιοδεία που έκανε στα παραρτήματα της Ανατολίας προς εύρεση πόρων δεν κατόρθωσε να συγκεντρώσει πλέον των 20.000 ΤΛ εκ των οποίων οι 17.000ΤΛ είχαν συγκεντρωθεί στο Eskişehir.

Με την εν λόγω ομολογία αντιλαμβανόμαστε ότι η διαδήλωση του Λονδίνου της 4/9/1955, όπου συμμετείχαν 5.000 - 6.000 Τουρκοκύπριοι οργανώθηκε από το ΚΑΤΑΚ και όχι από το ΚΤC. Προφανώς δεν προβλήθηκε το ΚΑΤΑΚ για να μην εκτεθεί το Εργατικό Κόμμα του ΗνΒ.

Το ΚΤC αρχίζει να εμφανίζει μεγάλη κινητικότητα μετά τις 28/8/1955, όταν ο Menderes δέχεται 83 σελίδων άκρως απόρρητο τηλεγράφημα από το Λονδίνο.

Από την Β' έκθεση Mutlugil διαπιστώνουμε την ύπαρξη ενός δεύτερου απόρρητου τηλεγραφήματος από τον Küçük προς το προεδρείο του ΚΤC, στο οποίο αναφέρεται ρητά: "Εάν γίνει κάποιο κίνημα κατά των Ρωμιών της Κωνσταντινούπολης, το γεγονός θα βοηθήσει πολύ στην προστασία των Τουρκοκυπρίων"...

Έτσι με την βοήθεια του ΜΤΤF θα ετοιμαστούν 22.000 σημαίες και πανό, τα οποία την περίοδο 4-6/9 θα διανεμηθούν σε ολόκληρη την επικράτεια, αλλά κυρίως στην Κωνσταντινούπολη.

Στις 4/9/1955 σε παράνομη διαδήλωση στην είσοδο του Πάρκου Gezi στην πλατεία Taksim, θα συγκεντρωθούν μερικές εκατοντάδες διαδηλωτές και θα κάψουν Ελληνικές εφημερίδες. Θα συλληφθούν οι πρωτεργάτες της διαδήλωσης που καθοδηγήθηκαν από τον Kamil Önal.

Απ' ότι διαπιστώνουμε, στη χρονική περίοδο έντονης δραστηριότητας, βάσει του έμφυχου δυναμικού και των οικονομικών μέσων που διέθετε, το ΚΤC δεν ήταν σε θέση:

- Να συγκεντρώσει στοιχεία που αφορούν διευθύνσεις κατοικιών των μη Μουσουλμάνων,
- Να συγκεντρώσει στοιχεία επιχειρήσεων των μη Μουσουλμάνων,
- Να συγκεντρώσει 100.000 και πλέον διαδηλωτές - εγκληματίες.

Στην πραγματικότητα το ΚΤC χρησιμοποιήθηκε ως "σωματείο ειδικού σκοπού" για να ριχτεί στάχτη στα μάτια της διεθνούς κοινής γνώμης.

Το γεγονός αποδεικνύεται και από την αντίδραση του Hikmet Bil στις 9/9/1955 όπου απευθυνόμενος στον δεσμοφύλακα υπολογαγό αναφερόμενος στον Menderes ομολογεί:

"Πριν δύο μέρες με φιλοξενούσε στο Πρωθυπουργικό αμάξι και σήμερα με έχει στο μπουντρούμι. Αν ανοίξω το στόμα μου θα πάει στην αγχόνη πριν από μένα"...

Όμως το στόμα δεν άνοιξε ποτέ!

Ο Hikmet Bil το 1957 θα διοριστεί Ακόλουθος Τύπου και Επικοινωνίας στην Τουρκική Πρεσβεία του Λιβάνου...

II.2.2. Η πλήρης κάλυψη των στελεχών του ΚΤΚ από το πολιτικό κατεστημένο

Στις 5/10/1955 ο Çoker αναλαμβάνει την υπόθεση ΚΤΚ. Επειδή τότε το ανώτερο χρονικό περιθώριο κράτησης ανέρχονταν στις 30 μέρες, ο Çoker με διάφορα τεχνάσματα θα ανανεώσει την κράτησή τους και σε 40 μέρες μαζί με τους συνεργάτες του θα ανακρίνουν 620 άτομα. Μετά τις ανακρίσεις θα αφεθούν ελεύθερα τα 78 από τα 85 στελέχη του ΚΤΚ.

Στις 16/12/1955 με απόρρητο έγγραφο (υπ' αριθμ. 1161) ο Çoker ενημερώνει τον Ακνοζ, ότι η Ασφάλεια Κωνσταντινούπολης αν και άμεσα του προσκόμισε όλους τους φακέλους των υπολοίπων κατηγορουμένων, αποφεύγει να του παραδώσει όλα τα στοιχεία για τα άτομα που έχει εκδώσει Βούλευμα. Έτσι ενώ έχουν παρέλθει 100 μέρες δεν έχει ολοκληρωθεί το κατηγορητήριο.

Ο Ακνοζ, με τις εκθέσεις Mutlugil "αντιλαμβάνεται" ότι τα γεγονότα δεν οργανώθηκαν από Κομμουνιστές αλλά ούτε συνέβαλαν εξωτερικές δυνάμεις. Έτσι με το "επείγον" έγγραφο υπ' αριθ. 1477/15300, ζητά άμεσα από τις πολιτικές Αρχές να παραδοθούν όλα τα επίσημα έγγραφα που αφορούν το ΚΤΚ.

Από την πλευρά της η ασφάλεια θα χρονοτριβήσει με γραφειοκρατικές διαδικασίες, όπου θα παρέλθει η περίοδος κράτησης των κατηγορουμένων του ΚΤΚ. Έτσι θα αφεθούν ελεύθεροι με περιοριστικούς όρους.

Φεβρουάριο του 1956 ξεκινά η δίκη για τα 17 ηγετικά μέλη του ΚΤΚ. Στις 7/6/1956 η Κυβέρνηση θα άρει το Στρατιωτικό Νόμο στην Κωνσταντινούπολη.

Στις 24/1/1957 θα αθωωθούν όλα τα μέλη του ΚΤΚ από τα πολιτικά δικαστήρια.

Στις δίκες της Πλάτης όλοι οι κατηγορούμενοι επανειλημμένα θα τονίσουν ότι το ΚΤΚ είχε αθωωθεί και δεν μπορούν να κατηγορούνται για την σχέση τους με τον εν λόγω σύλλογο.

II.3. Μύθος γ') Τα "Σεπτεμβριανά" Οργανώθηκαν από Οργανώσεις Κομμουνιστών

Έχοντας υπ' όψιν ότι από το 1957 ξεκίνησαν οι απελάσεις, έχει ιδιαίτερη σημασία το περιεχόμενο της υπεράσπισης του Celâl Bayar στην Πλάτη, όπου τονίζει: "Το 35% της Ελλάδας είναι Κομμουνιστές και στην Κωνσταντινούπολη το 1955 κατοικούσαν περίπου 30.000 Έλληνες υπήκοοι".

Και στη συνέχεια: "Με μία άριστη οργάνωση της Comintern, οι Κομμουνιστές πρώτα έβαλαν βόμβα στην Θεσσαλονίκη και μετά ξεσήκωσαν, λόγω του Κυπριακού τον υπερευαίσθητο λαό μας, σε Κωνσταντινούπολη και Σμύρνη, με απώτερο σκοπό να δημιουργήσουν θερμό επεισόδιο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, ούτως ώστε να καταρρεύσει το Νοτιοανατολικό τμήμα του ΝΑΤΟ".

Ο Ακνοζ από την πρώτη μέρα που αναλαμβάνει την διοίκηση του Στρατιωτικού Νόμου, κατηγορεί άνευ αποδείξεων τους Κομμουνιστές και πιέζει τις ανακριτικές Αρχές να δράσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Αν και η Α' έκθεση Mutlugil κινείται στην ίδια γραμμή, ζητά παράλληλα από το δικαστικό προσωπικό να εμβαθύνει την έρευνα ξεκινώντας από το ΚΤΚ αλλά και προς τρίτους, που δεν αναφέρονται...

Ο Mutlugil με την Β' Έκθεση αρχές Δεκεμβρίου ενημερώνει την ηγεσία του Στρατιωτικού Νόμου, ότι οι Κομμουνιστές δεν είχαν ουδεμία ανάμιξη και ούτε υπήρξε εξωτερική παρέμβαση, επισυνάπτοντας και την απόρρητη έκθεση της ΜΑΗ.

Ο διοικητής του Β' Γραφείου της Ασφάλειας Κωνσταντινούπολης Cemal Sancak στις 24/10/1960 στις δίκες της Πλάτης καταθέτει: "Στις 7/9/1955 μαζί με τον Αρχιεπισκοπικό Ηicabi και τον Alaettin Eriş κληθήκαμε στην Νομαρχία. Στην είσοδο μας προϋπάντησε ο Fuat Köprülü, ο οποίος μας οδήγησε σε ένα μικρό γραφείο και μας είπε ότι οργανωτές των γεγονότων είναι οι Κομμουνιστές και να δράσουμε με αυτό τον γνώμονα. Αρνηθήκαμε, και τονίσαμε ότι εάν ήταν οργανωμένα από Κομμουνιστές η υπηρεσία θα μας είχε ενημερώσει. Τότε η υπόδειξη μετατράπηκε σε κυβερνητική εντολή. Έτσι άρον - άρον συντάχθηκε η

κατάσταση των Κομμουνιστών που οργάνωσαν τα Σεπτεμβριανά και ζητήσαμε την σύλληψή τους".

Όπως μας ενημερώνει ο Hulûsi Dosdoğru[5], στην εν λόγω κατάσταση των 45 ατόμων είχαν συμπεριληφθεί 4 άτομα, δύο εκ των οποίων πρόσφατα είχαν χάσει την ζωή τους, ένα που υπηρετούσε την στρατιωτική του θητεία στα βάθη της Ανατολίας και ένα που δεν κατοικούσε πια στην Κωνσταντινούπολη.

Οι Αρχές του Στρατιωτικού Νόμου από της 10/9 σφραγίζουν έδρες και παραρτήματα 34 εργατικών σωματείων. Όμως δίνεται προτεραιότητα στις υποδείξεις του Aknoz περί Κομμουνιστικού δακτύλου. Έτσι μετά την αποπεράτωση των ανακρίσεων, από 4.256 προσαχθέντες κρατούμενους διαπιστώνεται ότι μόνο οι 19 που δήλωναν Κομμουνιστές είχαν συμμετάσχει στη λαφυραγωγία αυτόβουλα και μεμονωμένα.

Στις 6-7/9/1955 στην Κωνσταντινούπολη καταγεγραμμένα θα προσαχθούν 5.104 άτομα, που τα παραπτώματά τους θα ομαδοποιηθούν σε τρεις κατηγορίες (καταστροφή, λεηλασία, πρωτεργάτης). Οι προσαχθέντες βάσει του δήμου που συλλαμβάνονται [Κοίτα Πίνακα I], θα ανακριθούν από τα τρία ειδικά δικαστήρια του Στρατιωτικού Νόμου που προαναφέρθηκαν.

Έχει ενδιαφέρον η "απολογία" του Διευθυντή Αστυνομίας του Kadıköy, Fuat Kutan προς την ηγεσία του Στρατιωτικού Νόμου, που θα σταλεί στις 6/12/1955 με υπ' αριθ. 623 έγγραφο, στην οποία ομολογεί ότι:

"Μέχρι να μας δοθεί εντολή να μεταφερθούν οι προσαχθέντες στο στρατόπεδο Selimye, λόγω έλλειψης χώρου και μεγάλου όγκου προσαχθέντων, αναγκαστήκαμε μετά προχείρων καταθέσεων να αφήσουμε ελεύθερους μερικούς εξ αυτών.

Αν και οι καταθέσεις που εκ των υστέρων πήραμε στο Selimye φέρουν την ημερομηνία 7/9, οι καταθέσεις ολοκληρώθηκαν μέχρι τέλος του μηνός.

Δεν έχουν εξακριβωθεί οι κατηγορίες που αναγράφονται στις καταθέσεις..."

Δηλαδή η σημαντικότερη πρώτη κατάθεση που θα προέρχονταν από την αστυνομική διεύθυνση, στην πραγματικότητα ήταν άχρηστη.

Από τους προσαχθέντες διαπιστώνουμε ότι οι παραβάτες προέρχονταν από κάθε κοινωνικό στρώμα [Κοίτα Πίνακα II]. Έχοντας υπόψη ότι το 24% των προσαχθέντων είναι μόνιμοι κάτοικοι εκτός Νομού Κωνσταντινούπολης, **καταρρίπτεται και ο μύθος ότι δεν είχαν μεταφερθεί εγκληματίες από άλλους νομούς**. Εξ' άλλου στις δίκες της Πλάτης υπήρχαν οι μαρτυρίες των:

Halim Sait Kayılı (16/11/1960, 11^η συνεδρία) από Eskişehir, ότι περίπου 400 - 500 εργάτες από εργοστάσια ζαχάρεως και σιδηροδρομικών οχημάτων με έξοδα του DP, στις 5/9/1955 αναχώρησαν προς Κωνσταντινούπολη και τους συνόδευαν αστυνομικοί με πολιτικά της διεύθυνσης Eskişehir.

Η επίσημη ανακοίνωση ήταν ότι μεταφέρονταν για να "ξεναγηθούν στα αξιοθέατα της Κωνσταντινούπολης".

Şevket Temiz, ο οποίος κατάθεσε ότι στις 6/9/1955 και ώρα 16:30 καθήμενος σε πρατήριο βενζίνης στο Büyükdere είδε από την Εθνική οδό Αδριανούπολης - Κωνσταντινούπολης να κατηφορίζουν φορτηγά και λεωφορεία προς Κωνσταντινούπολη γεμάτα με χωρικούς. Όταν απευθυνόμενος σε φορτηγό που στάθμευσε στο πρατήριο ρώτησε: "Γιατί τόσοι κόσμος κατηφορίζει προς Κωνσταντινούπολη;" του απάντησαν: "Πάμε για γιορτή!" και στην ερώτηση "Για ποια γιορτή;", έλαβε την απάντηση "Θα την ακούσεις αύριο"!..

II.4. Πού πρέπει να αναζητηθούν οι οργανωτές;

Την περίοδο εκείνη στην Κωνσταντινούπολη υλοποιούνταν διεθνή συνέδρια, όπως αυτό του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας, Βυζαντινολογίας και Εγκληματολογίας. Άρα σίγουρα τα γεγονότα θα γίνονταν γνωστά στη διεθνή κοινή γνώμη. Η ερώτηση που τίθεται είναι εάν όντως το βαθύ κράτος ήθελε την παγκόσμια γνωστοποίηση.

Οι συνεδρίες Εγκληματολογίας υλοποιούνταν στο Χίλτον, όπου συμμετείχαν αξιωματούχοι από Scotland Yard, Sûreté Nationale, κ.ά. Από Τουρκικής πλευράς την εναρκτήρια ομιλία κάνει ο Namik Gedik και στις συνεδρίες θα συμμετέχουν ο Διοικητής ΜΑΗ και ο Γενικός Διοικητής Ασφάλειας.

Ένας από τους καλεσμένους ήταν και ο διοικητής της CIA Allen Welsh Dulles. Όπως αναφέρει ο αείμνηστος Σπύρος Βρυώνης, η ιδέα του Κομμουνιστικού δακτύλου ήταν του Dulles[6], γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τον συνήγορο του Köprülü, Orhan Fersoy[7].

Η προσέγγιση έχει σημασία εάν λάβουμε υπόψη ότι:

- Ο μεγαλύτερος αδελφός του Allen, **John Foster Dulles** ήταν Υπ. Εξ. των ΗΠΑ, και στις πρώτες δηλώσεις του για τα Σεπτεμβριανά εξισώνει θύμα και θύτη ...
- Ο Allen Dulles την περίοδο 1920 - 1922 υπηρετούσε στην Πρεσβεία των ΗΠΑ στο ΟσΚ στην Κωνσταντινούπολη.
- Ήταν το άτομο που το 1921 διέρρευσε τα απόκρυφα της Sion σε δημοσιογράφο.

Την περίοδο κορύφωσης του "Ψυχρού Πολέμου", η κατηγορία περί Comintern βολεύει και τους εμπνευστές και τους οργανωτές των γεγονότων.

Όταν μετά από 87 μέρες οι έρευνες διευρύνονται προς πάσα κατεύθυνση, τα πειστήρια είχαν ήδη χαθεί...

Αλήθεια ποιοι ήταν οι οργανωτές και ποιοι εκ των προτέρων γνώριζαν τα γεγονότα;

Σημειώσεις Κεφάλαιο II

[1] Millî Amele Hizmeti (ΜΑΗ, Εθνική Υπηρεσία Εργατών) το Teşkilatı Mahsusa του ΟσΚ με την νέα σύστασή του, υπό την Βουλή της Άγκυρας θα μετονομαστεί σε Εθνική Υπηρεσία Εργατών (προφανώς με την επιρροή των τότε άριστων σχέσεων της Βουλής της Άγκυρας με τα Σοβιέτ). Η ΜΑΗ το 1965 θα μετονομαστεί ξανά ως Millî İstihbarat Teşkilatı (ΜΙΤ, Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών).

[2] Υλοποιείται 26/8/1955 - 6/9/1955. Η αντιπροσωπία της ΤΔ προβάλλει ότι εάν το ΗνΒ αποτραβηχτεί από την Κύπρο, δικαιωματικά το νησί πρέπει να παραδοθεί στην ΤΔ.

[3] Κοίτα Πρακτικά 5^{ης} Συνεδρίας 27/10/1960.

[4] Για λεπτομέρειες κοίτα Μελέτη Mehmet Balyemez, *Kıbrıs Türktür Partisi*.

https://www.academia.edu/38882870/K%C4%B1br%C4%B1s_T%C3%BCrkt%C3%BCr_Partisi

[5] Κοίτα Μ. Hulûsi Dosdoğru, 6/7 *EYLÜL OLAYLARI*, εκδ. οίκ. Bağlam, Κων/πολη 1993, σελ. 34 -38.

[6] Κοίτα Speros Vryonis, JR, *the mechanism of catastrophe THE TURKISH POGROM OF SEPTEMBER 6-7, 1955 AND THE DESTRUCTION OF THE GREEK COMMUNITY OF ISTANBUL*, Greekworks.com, New York 2005, σελ.56.

[7] Κοίτα, Orhan Cemal Fersoy, *BİR DEVRE ADINI VEREN BAŞBAKAN ADNAN MENDERES*, Maytaş, Κων/πολη 1971.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Η Ελλάδα γνώριζε το ύψος των ζημιών;

ΙΙΙ.1. Κωνσταντινούπολη

Μέχρι των ημερών μας ως "πρωτογενές στοιχείο" αναφέρεται το σύγγραμμα του Χριστόφορου Χρηστίδη, στο οποίο οι ζημιές που αναφέρονται **τείνουν να γίνουν αλάνθαστα στοιχεία**[1][Κοίτα Πίνακα ΙV], που χρησιμοποιούνται και από τους Ακαδημαϊκούς της ΤΔ, υποδεικνύοντας ότι τα στοιχεία προέρχονται από Ελληνική πηγή και ίσως είναι μεγαλοποιημένα.

Όμως με μία προσεκτική ματιά θα διαπιστώσουμε ότι τα σύνολα είναι περίπου ίδια με αυτά που διέθεταν οι Αρχές του Στρατιωτικού Νόμου [Κοίτα Πίνακα ΙΙΙ] και περιέχονταν στο φάκελο των δικαστών. Προφανώς ο Χρηστίδης ως δικηγόρος κατόπιν άδειας είχε πρόσβαση στον εν λόγω φάκελο. Τα στοιχεία των δικαστών προβάλλονται ανά δήμο της Κωνσταντινούπολης, πράγμα που δεν τήρησε ο Χρηστίδης. Διότι αυτόπτες μάρτυρες άμεσα ενίστανται για τα μεγέθη που αναφέρονται και ειδικά για τις οικίες του δήμου τους. Προφανώς τα μεγέθη που αναφέρονται στους πίνακες ήταν κατά πολύ μικρότερα από την πραγματικότητα.

Άρα πρέπει να αποδεχτούμε την θέση του αείμνηστου Σπύρου Βρυώνη, ότι ουδέποτε θα γίνει γνωστός ο αριθμός των οικιών που υπέστησαν ζημιές[2].

Στην Ελλάδα, παρά το θάνατο του Πρωθυπουργού Αλέξανδρου Παπάγου στις 4/10/1955, συντάσσεται η τρίτη Μαύρη Βίβλος, που μεταφέρεται στις ΗΠΑ από τον Υπ. Εξ. και αναπληρωτή Πρωθυπουργό Στέφανο Στεφανόπουλο, με πρόθεση να κατατεθεί στον ΟΗΕ.

Με την νέα κυβέρνηση Καραμανλή (6/10/1955) ανακαλείται ο Υπ. Εξ.

Η τρίτη Μαύρη Βίβλος των "Σεπτεμβριανών" ουδέποτε παρουσιάζεται στα Όργανα του ΟΗΕ και πολτοποιείται από τις Αρχές των ΗΠΑ. Μέχρι σήμερα δεν είναι γνωστό το ύψος των ζημιών που αναφέρονταν στην τρίτη Μαύρη Βίβλο.

ΙΙΙ.2. Σμύρνη

Πολλές φορές στην επέτειο των "Σεπτεμβριανών" δεν αναφερόμαστε στη Σμύρνη, στην οποία αν και τα γεγονότα ήταν μικρότερης έντασης [Κοίτα Πίνακα V] εκτός των υλικών ζημιών σημειώθηκαν τραυματισμοί και βιασμοί.

Στη Σμύρνη οι κρατικοί φορείς έδρασαν απροκάλυπτα.

Πολλοί μάρτυρες (αξιωματικοί της Ασφάλειας και πολίτες) στην δίκη της Πλάτης κατέθεσαν ότι, όταν οι αστυνομικοί είδαν μεταξύ των διαδηλωτών - εγκληματιών τον Νομάρχη της Σμύρνης, έμειναν άπραγοι. Έτσι πυρπολήθηκε το Ελληνικό Προξενείο και το Περίπτερο στη Διεθνή Έκθεση.

Όπως καταθέτει ο μάρτυρας Arif Bartu στην συνεδρία της 3/11/1960 στην Πλάτη, ο εγκληματίας που αναρριχείται στη φωτογραφία ονομάζεται İsmet

Υς, ο οποίος ήταν κοινοτάρχης (Bucak Müdürü). Στις εκλογές που διενεργήθηκαν στις 23/9/1955, ο αναρριχητής θα εκλεγεί δήμαρχος.

Κατά την γνώμη μου η συνεδρία της 3/11/1960 ήταν η σημαντικότερη συνεδρία σ' ότι αφορά την δίκη των "Σεπτεμβριανών" στην Πλάτη. Τότε όταν ο Kemal Hadimli αντιλαμβάνεται ότι, κατόπιν μαρτυριών, θα καταδικαστεί σε βαριές ποινές, στην υπεράσπισή του θα καταθέσει:

"Οι μάρτυρες ξέχασαν να τονίσουν ότι στις διαδηλώσεις με συνόδευε ο αντιστράτηγος και υπεύθυνος στρατιωτικός διοικητής της περιφέρειας".

Ο αντιστράτηγος που επικαλείται ο Νομάρχης ήταν ο Cemâl Gürsel, ο 4^{ος} Πρόεδρος της ΤΔ και αρχηγός του κινήματος του 1960.

Η δήλωση του Νομάρχη αποτελεί την αρχή του τέλους της δίκης των "Σεπτεμβριανών" στην Πλάτη.

Ο Gürsel ναι μεν ως πρόεδρος προώθησε το δημοκρατικότερο Σύνταγμα της ΤΔ, αλλά ήταν και ο Πρόεδρος των παράνομων απελάσεων των Ελλήνων υπηκόων.

III.3. Το χρονοδιάγραμμα της 6/9/1955

Η 6^η Σεπτεμβρίου θα ξεκινήσει με την έντονη κινητικότητα του ΚΤΚ, που εδώ και δύο μέρες διένειμε σημαίες και πανκάρτ. Στο μεσημεριανό δελτίο από το ραδιόφωνο θα ανακοινωθεί η βομβιστική επίθεση κατά της οικίας γέννησης του Atatürk.

Περίπου ώρα 13:00 από τον ασύρματο της Ασφάλειας θα υποβληθούν αναφορές ότι στις περιοχές Πέρα και Γαλατά κυκλοφορούν "ύποπτες ομάδες". Kemal Aygün και Alaeddin Eriş θα καθησυχάσουν τις μονάδες, ανακοινώνοντας ότι οι ίδιοι έχουν προβεί σε αυτοψία και δεν υπάρχει θέμα ανησυχίας.

Το απόγευμα Menderes και Bayar κυκλοφορούν στους δρόμους της Κωνσταντινούπολης χωρίς να τηρήσουν τις προβλεπόμενες από το Πρωτόκολλο διαδρομές.

Στις 22/11/1960, από όσα καταθέτει ο Mithat Perin στα δικαστήρια της Πλάτης, ώρα 15:30 αποφασίστηκε η δεύτερη έκδοση της εφημερίδας İstanbul Ekspres, που πρωτοσέλιδο θα είχε την είδηση περί του βομβαρδισμού και των ζημιών που υπέστη η οικία γέννησης του Κεμάλ. Όπως τονίζει ώρα 17:30 άρχισε η διανομή της εφημερίδας.

Εδώ ιδιαίτερα πρέπει να τονίσουμε ότι την περίοδο εκείνη η διάθεση της İstanbul Ekspres ημερησίως ανέρχονταν περίπου στα 20.000 φύλλα. Στις 6/9/1955 διατέθηκαν 290.000 φύλλα. Έχοντας υπόψη, ότι την περίοδο εκείνη η πιο προηγμένη εκτυπωτική δεν είχε τη δυνατότητα να εκτυπώνει περισσότερα από 4.000 φύλλα ανά ώρα, συμπεραίνουμε ότι για να προλάβουνε την δεύτερη έκδοση, ήταν απαραίτητες τουλάχιστον 30 σύγχρονες εκτυπωτικές μηχανές και δεκαπενταπλάσιο απόθεμα χαρτιού βάσει της ημερήσιας κατανάλωσης. Αριθμοί που δεν απασχόλησαν ποτέ τις δικαστικές Αρχές της Πλάτης. Εξ' άλλου το 1963 θα αποκαλυφθεί ότι ο Mithat Perin ήταν έμμισθος συνεργάτης της ΜΑΗ.

Όρα 18:00 μετά τη διάθεση της İstanbul Ekspres αρχίζουν οι πρώτες εκδηλώσεις στην πλατεία Taksim και περίξ της έδρας του Τουρκορθόδοξου Πατριαρχείου στο Tophane.

Στο κέντρο της Ασφάλειας αρχίζουν να έρχονται ανησυχητικά μηνύματα για τον όγκο αλλά και τα άτομα που συμμετέχουν στις διαδηλώσεις. Η εντολή που δίνεται είναι: "Μην επεμβαίνετε, αφήστε τον λαό να ξεδώσει" (desarj).

18:30 αρχίζουν να σπάνε οι πρώτες βιτρίνες γύρω από την πλατεία Taksim. Το κέντρο ενημερώνει τις δυνάμεις: "Μην παρουσιάζετε βία για σπασμένα τζάμια"...

18:45 Ο επιθεωρητής της 1^{ης} Στρατιάς Vedat Garan θα δεχτεί τηλεφώνημα από τον Alaadin Eriş, που ζητά άμεσα 18 τάγματα να πάρουν θέσεις σε διάφορα σημεία της Κωνσταντινούπολης διότι προβλέπει βαριά επεισόδια. Με λεπτά διαφορά θα δεχτεί εγγράφως την ίδια εντολή από τον Fahrettin Kerim Gökay, υπ' αριθμ. 10841. Το έγγραφο φέρει ημερομηνία 6/9/1955, όμως δεν αναφέρεται η ώρα. Ο Garan άμεσα ζητά σε ετοιμότητα όλα τα διαθέσιμα μεταφορικά μέσα.

Στις 5/11/1960 (6^η Συνεδρία) όπως καταθέτει στην Πλάτη ο Vedat Garan, αν και ήταν σε επιφυλακή την στιγμή εκείνη, διαθέσιμα ήταν μόνο 15 τάγματα και ότι εάν ελάμβανε την εντολή επέμβασης του στρατού πριν τις 14:30, ο στρατός θα προλάμβανε το κακό.

Ο Fahrettin Kerim Gökay την 1/12/1955 με το απόρρητο έγγραφο υπ' αριθμ. 1/D/15379-20468 προς τον Aknoz, προσπαθεί να επιρρίψει τις ευθύνες στον Vedat Garan, λόγω του ότι είχε καθυστερήσει και δεν έδωσε την εντολή, εάν κριθεί απαραίτητο ο στρατός να πυροβολήσει τους κακοποιούς. Από ότι διαπιστώνουμε στην Β' Έκθεση Mutlugil, η ελευθερία χρήσης πυρομαχικών από Νομαρχιακής πλευράς δόθηκε μετά τις 23:30...

19:00 Σε 52 διαφορετικά σημεία της επικράτειας, θα ξεκινήσουν οι μαζικές διαδηλώσεις, και οι επιθέσεις σε Κωνσταντινούπολη και Σμύρνη.

Την ίδια ώρα σημαίνει συναγερμός στα στρατόπεδα για την επιβίβαση των στρατιωτών στα οχήματα.

Μεταξύ 19:50 - 20:30 το 50% των δυνάμεων που έχουν φθάσει θα λάβουν θέσεις στα κεντρικά σημεία της Πόλης.

20:30 Ξεκινούν οι επιθέσεις στα περίχωρα.

Την ίδια ώρα θα ξεκινήσουν οι υπόλοιπες στρατιωτικές δυνάμεις, οι οποίες θα λάβουν θέσεις στις 23:30.

23:30 Ξεκινούν οι μαζικές προσαγωγές.

Οι συλλήψεις στην Κωνσταντινούπολη ξεκινούν ώρα 23.00. Δηλαδή για 4 ώρες δεν υπήρξε κράτος και ενώ παραβιάζονταν ολόκληρος ο Ποινικός Κώδικας δεν λειτουργούσε κανένα αστυνομικό μέτρο.

Το ότι το απόγευμα της 6^{ης} Σεπτεμβρίου ο Υπουργός Εσωτερικών Namık Gedik βρίσκονταν στην Νομαρχία, διαπιστώνεται από πολλούς μάρτυρες στην Πλάτη. Όμως ποτέ δεν θα γίνει γνωστό το τι εντολές ελάμβανε από τους Menderes και Bayar κατά την διάρκεια των γεγονότων. Ο Gedik θα παραιτηθεί στις 10/9/1955 και θα φιμωθεί από την ομάδα Menderes όταν ζητά να μιλήσει στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του DP, η οποία είχε συγκληθεί λόγω "Σεπτεμβριανών" στις 12/9. Ο Gedik θα αυτοκτονήσει στην Ασφάλεια της Άγκυρας στις 27/5/1960, όταν συλλαμβάνεται από τους κινηματίες του Gürsel.

III.4. Οι παραβιάσεις:

Τέλος στην Πλάτη οι Celâ Bayar, Adnan Menderes, Fatin Rüşti Zorlu θα καταδικαστούν ως απλοί κακοποιοί που συμμετείχαν σε διαδήλωση που προκάλεσε μεγάλες υλικές ζημιές (άρθ. 65 ΠΚ) και όχι ως υπαίτιοι που κίνησαν μία ομάδα πολιτών κατά άλλης ομάδας (άρθ 141 ΠΚ), το οποίο λόγω νεκρών θα επέφερε και επιπλέον βαρύτερες ποινές[3].

Την νύχτα 6^{ης} - 7^{ης} Σεπτεμβρίου του 1955 παραβιάζονται όλα τα άρθρα του Τουρκικού Ποινικού Κώδικα και οι Διεθνείς Συμβάσεις, όπως:

- **Τμήμα Ε' της ΣΛ ad litteram,**
- **ΣΠΚΕΓ άρθ 2, παρ α,β,γ, αρθ.4,**
- **ΟιΔΑΔ άρθ. 2,3,6,7,8,12,18,22**

Όμως κυρίως παραβιάστηκε η βασική αρχή της ανθρωπότητας:

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ.

Οι παραβιάσεις που στοιχειοθετούνται από τις εκθέσεις Mutlugil, από τις φωτογραφίες και τους πίνακες του αρχείου Çoker και τα Πρακτικά της δίκης της Πλάτης, αποδεικνύουν ότι τα Σεπτεμβριανά ήταν μία καλά οργανωμένη γενοκτόνος πράξη κατά των Ελλήνων και μη Μουσουλμάνων γηγενών και μονίμων κατοίκων της Κωνσταντινούπολης.

Γιατί σιώπησαν οι παγκόσμιοι προστάτες μας;

Σημειώσεις Κεφάλαιο III

[1] Κοίτα Χριστόφορος Χρηστίδης, *ΤΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΑΝΑ*, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών Αθήνα 2000, σελ. 257 - 289.

[2]] Κοίτα Speros Vryonis, JR, *the mechanism of catastrophe THE TURKISH POGROM OF SEPTEMBER 6-7,1955 AND THE DESTRUCTION OF THE GREEK COMMUNITY OF ISTANBUL*, Greekworks.com, New York 2005, σελ.227 - 236.

[3] Κοίτα, Orhan Cemal Fersoy, *BİR DEVRE ADINI VEREN BAŞBAKAN ADNAN MENDERES*, Maytas, Κων/πολη 1971, σελ. 356 - 359.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Διεθνείς Εξελίξεις - "Ψυχρός Πόλεμος" & "Σεπτεμβριανά"

Truman Doctrine

(Truman Doctrine) "... to support free people who are resisting attempted subjugation by armed minorities or by outside pressure".

"Να υποστηριχτούν οι ελεύθεροι άνθρωποι που αντιστέκονται στην απόπειρα υποταγής τους από ένοπλες μειονότητες ή από εξωτερικές δυνάμεις."

Η ΤΔ εκτός των άλλων αποφασίζει να προσχωρήσει με το Δόγμα Τρούμαν στις αρχές του Μακαρθισμού.

Η περίοδος που εκφωνήθηκε το Δόγμα Truman, στο Κογκρέσο των ΗΠΑ (12/3/1947), συμπίπτει με την περίοδο που διεξάγονταν ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα και οι συνενώσεις ΑΚΕΛ με ΚΚΚ στην Κύπρο για τον καθορισμό κοινής πορείας των δύο κομμάτων. Οι Τουρκικές υπηρεσίες εκμεταλλεζόμενες τις περιστάσεις θα εντάξουν στις ομάδες παρακολούθησης ως επικίνδυνους για το πολίτευμα, και τους Έλληνες της Κωνσταντινούπολης.

IV.1. Τα Γραφεία Ανορθόδοξου Πολέμου των Κρατών Μελών του NATO

Εμπνευστής της Οργάνωσης εντός του NATO ήταν ο Ναζιστής Συνταγματάρχης Reinhard Gehlen. Ο διοικητής Ξένων Δυνάμεων Ανατολικού Μετώπου της Ναζιστικής Γερμανίας, ο οποίος την περίοδο 1946 - 1956 θα συνεργαστεί με την CIA[1] και προ της ένταξης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στο NATO, ιδρύει την Ομάδα Ανορθόδοξου Πολέμου και Αντικατασκοπίας Gehlen[2].

Με την επιτυχή δράση της ομάδας Gehlen επιβάλλεται σε κάθε χώρα μέλος του NATO να ιδρύσει αντίστοιχο θεσμό και τα μέλη του θεσμού να γνωρίζουν μεθόδους ανορθόδοξου πολέμου. Οι ΗΠΑ αναλαμβάνουν αποκλειστικά την επάνδρωση, εκπαίδευση και λειτουργία του "γραφείου", και πολλές φορές η πολιτική ηγεσία των χωρών είχε πλήρη άγνοια για τα τεκταινόμενα στο "γραφείο"[3].

Η ΤΔ από την πρώτη μέρα της συμμετοχής της στο NATO θα είναι ο σημαντικότερος εταίρος, ως η μοναδική χώρα που συνορεύει με την Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ). Στην ΤΔ η οργάνωση της ομάδας ανορθόδοξου πολέμου θα ιδρυθεί στις 27/9/1952 με την ονομασία, Seferberlik Tetkik Kurulu (STK, Γραφείο Ελέγχου Επιστράτευσης), το οποίο το 1967 θα μετονομαστεί σε Özel Harp Dairesi (ÖHD, Γραφείο Ειδικού Πολέμου). Ο πρώτος διοικητής του STK θα είναι ο Συνταγματάρχης Daniş Karabelen, βετεράνος της Κορέας και μέλος του Teşkilatı Mahsusa στα πρώτα χρόνια της στρατιωτικής του καριέρας. Από τα πρώτα χρόνια ίδρυσής του, το "γραφείο" θα επανδρωθεί με τις "λευκές δυνάμεις", του θεσμού. Δηλαδή από εγγράμματους πολίτες που θα εγκρίνουν και θα εκπαιδεύσουν οι ΗΠΑ...

Ο Daniş Karabelen στις 25/8/1955 θα μεταταθεί στη θέση του διοικητή της 28^{ης} Μεραρχίας (είναι η Μεραρχία που ανέλαβε την ευθύνη απόβασης στην Κύπρο το 1974. Σήμερα η έδρα της εν λόγω Μεραρχίας εμφανίζεται να είναι η Κύπρος). Για 6 μήνες η θέση του διοικητή του STK δεν θα αναπληρωθεί, μέχρι να επιστρέψει ο Karabelen ...

Επίσης στις 25/8/1955 ο υπολοχαγός Sabri Yirmibeşoğlu θα μεταταθεί στην Κωνσταντινούπολη. Ξημερώματα της 26/8 οι μη Μουσουλμάνοι κάτοικοι θα εντοπίσουν ότι

έχουν επισημανθεί διακριτικά οι πόρτες των κατοικιών τους με μικρό κόκκινο ή μαύρο σταυρό. Όταν οι υποψιασμένοι θα σβήσουν τους σταυρούς, την επομένη η σήμανση θα επανεμφανιστεί.

Απ' ότι διαπιστώνεται από τα πρακτικά της δίκης της Πλάτης, τα πρώτα στοιχεία της βάσης δεδομένων των διευθύνσεων των μη Μουσουλμάνων αποτελούν οι πληροφορίες στρατολόγησης των 20 ηλικιών του 1941. Η βάση δεδομένων θα εμπλουτιστεί, διορθωθεί μέχρι και τον Ιούνιο του 1955. Οι δε ΜΑΗ και STK ζητούν τις αντίστοιχες πληροφορίες από τους κοινοτάρχες (muhtar και bucak müdürü) με πρόσχημα τη δημιουργία αρχείου πολιτοφυλακής ή ως προεργασία επιστράτευσης. Έτσι με προγραμματισμένη μακροπρόθεσμη προσπάθεια διαμορφώνονται οι καταστάσεις επιχειρήσεων και οικιών των μη Μουσουλμάνων. Οι καταστάσεις χρησιμοποιήθηκαν από τους επικεφαλής της πρώτης 30μελούς ομάδας, που στις 6/9/1955 είχε αναλάβει την εξάλειψη κάθε είδους εμποδίου για την ελεύθερη προσπέλαση στα ενδότερα οικιών, καταστημάτων και ιερών χώρων.

Sabri Yirmibeşoğlu το 2010, 82 ετών

Όπως καταγγέλλει και ο Garo Paylan [Κοίτα Παράρτημα Ι], ο Yirmibeşoğlu θα ομολογήσει ότι: "... Η 6-7 Σεπτεμβρίου ήταν δουλειά του Γραφείου Ανορθόδοξου Πολέμου. Ήταν μεγαλοπρεπής οργάνωση και επέφερε το επιθυμητό αποτέλεσμα".

Τρείς από τους πρώτους ένδεκα αξιωματικούς του γραφείου, που εκπαιδεύτηκαν στις ΗΠΑ, θα σταλούν στην Κύπρο και θα ιδρύσουν το Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) Έκτοτε το TMT θα αποτελεί την 3η διεύθυνση του γραφείου Ειδικού Πολέμου[4].

Λαμβάνοντας υπ' όψιν την ομολογία του Behçet Türkmen, ότι τα στελέχη της ΜΑΗ την περίοδο εκείνη ελάμβαναν και δεύτερο μισθό από υπηρεσίες των ΗΠΑ και τον τρόπο οργάνωσης του STK δεν μπορούμε να μην συμπεράνουμε ότι υπηρεσίες των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ εκ των προτέρων γνώριζαν για τα γεγονότα της 6^{ης} - 7^{ης} Σεπτεμβρίου του 1955. Το ερώτημα που παραμένει να απαντηθεί είναι:

Γιατί δεν επενέβησαν για την ανατροπή;

IV.2. 1955 - Ο Ελληνισμός σε Διεθνές Επίπεδο

Το Αριστερό Κουρδικό Κίνημα του Ιράκ, πανικοβάλλει και την Τουρκία, αφού στην επικράτεια της κατοικεί μεγάλος αριθμός Κούρδων που διεκδικούν δικαιώματα όπως ορίζονταν από την Συνθήκη των Σεβρών. Έτσι το Φεβρουάριο του 1955 ιδρύεται η Ένωση της Βαγδάτης[5], "κατά του κινδύνου του Κομμουνισμού", όπως τονίζεται και από τον Υπ. Εξ. των Η.Π.Α.

Στις 7/10/1955 ο Άγγλος πρεσβευτής Charls Pik σημειώνει προς Foreign Office ότι ο Καραμανλής ήταν υποψήφιος του Βασιλέως και των Αμερικάνων[6].

Όπως αναφέρει στην επιστολή του, προς την εφημερίδα "Νεολόγος Πατρών" στις 21/12/1958, ο Παν. Σωτηρόπουλος (πρώην βουλευτής και διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Π. Πιπινέλη), ο Καραμανλής πολύ πριν του θανάτου του Στρατάρχη, επειδή είχε εναντιωθεί στις πρακτικές που εφαρμόστηκαν στην Κύπρο και είχε παραγκωνιστεί από το Στρατάρχη, ήταν σε νέες πολιτικές αναζητήσεις και φιλοδοξίες. Ο Πιπινέλης, όπως αναφέρει ο Σωτηρόπουλος, το Σεπτέμβριο του 1955 είχε προτείνει στον τότε βασιλιά Παύλο ως νέο Πρωθυπουργό τον Καραμανλή. Ο Καραμανλής ορκίζεται στις 6/10/1955.

Την περίοδο που πλανώνται οι αμφίβολες κατηγορίες του Μαξ Μέρτεν[7], ο Βασιλιάς Παύλος αντί του Στεφανόπουλου δίδει το πρωθυπουργικό χρίσμα στον Καραμανλή. Πρώτη κίνηση του Καραμανλή, ήταν να διαλύσει τον "Ελληνικό Συναγερμό",

και να ιδρύσει την Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση (Ε.Ρ.Ε.). Τον ακολούθησε η πλειονότητα των βουλευτών του "Συναγερμού". Μετά την ορκωμοσία του Καραμανλή, επισκέπτεται την Αθήνα ο τότε βουλευτής Κωνσταντινούπολης του ΤΒΜΜ, Αλέξανδρος Χατζόπουλος, ο οποίος μεταφέρει μηνύματα από τον Menderes. Με την επίσημη ενημέρωση των ΗΠΑ στις 14/10/1955[8] αρχίζει η αναδίπλωση της Ελλάδας.

Η Ελλάδα στέλνει στην Άγκυρα ως αντιπρόσωπο τον Ιωάννη Καλλέργη, ο οποίος περιορίζεται στην επιτυχία, του να αναστυλωθεί η ελληνική σημαία στη Σμύρνη (η οποία είχε σκιστεί και είχαν κακοποιηθεί οι Έλληνες αξιωματικοί και οι οικογένειές τους που υπηρετούσαν στις ΝΑΤΟΐκές βάσεις της Σμύρνης). Παρ' ότι διατυπώνονται τέσσερις απαιτήσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης, υλοποιείται μόνο η μία και η πιο ανώδυνη για την ΤΔ.

Ο νέος Κυβερνήτης της Κύπρου, τέως Στρατηγός Sir John Harding, μετά που κατέστειλε την πολύνεκρη εξέγερση των Μάο - Μάο, ερχόμενος στην Κύπρο, με διάταγμα που εκδίδει στις 14/12/1955, έθεσε το ΑΚΕΛ και τρεις οργανώσεις του εκτός νόμου και απαγόρευσε την κυκλοφορία του εκφραστικού του οργάνου "Νέος Δημοκράτης". Οι αποικιακές Αρχές του ΗνΒ προέβησαν επίσης στη σύλληψη 130 στελεχών της Αριστεράς, συμπεριλαμβανομένου του Γενικού Γραμματέα του ΑΚΕΛ, που στάλθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης ως πολιτικοί κρατούμενοι. Αξίζει να σημειωθεί ότι η "ακροδεξιά τρομοκρατική οργάνωση" ΕΟΚΑ όπως αποκαλείται από τις αρχές του ΗνΒ, που ήταν και υπεύθυνη για την κατάσταση έκτακτης ανάγκης που ίσχυε στο νησί από την 1/4/1955 ξεκινά τον ένοπλο αγώνα της ΕΟΚΑ Α'.

Στο ανακοινωθέν που εκδόθηκε ταυτόχρονα με το διάταγμα της 14/12/1955, φαίνεται ότι η απαγόρευση του ΑΚΕΛ έγινε με καθαρά ψυχροπολεμικά κριτήρια. Είναι γεγονός ότι στις Κυπριακές δυνάμεις καταστολής επιστρατεύτηκαν πολύ περισσότεροι Τουρκοκύπριοι, γεγονός που θα εντείνει το χάσμα μεταξύ των δύο κοινοτήτων που ξεκίνησε ο Fazıl Küçük.

Την περίοδο που Ελλάδα και ΤΔ προσπαθούν να επιλύσουν τα των Σεπτεμβριανών και επικρατεί πλήρης πολιτική αναταραχή στην Κύπρο, εδραιώνονται:

- Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (πρόγονος της σημερινής ΕΕ), με την ανανεωμένη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1955
- COMECON, Μάιο υπογράφεται το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, γνωστό ως Συνθήκη Φιλίας, Συνεργασίας και Αμοιβαίας Βοήθειας μεταξύ ΕΣΣΔ και επτά κρατών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.
- ΝΑΤΟ, Μάιο η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας γίνεται μέλος του ΝΑΤΟ.

Ενώ από την μία τελείται η πρώτη διάσκεψη βουλευτών του ΝΑΤΟ στο Παρίσι, όπου εγκαινιάζεται το πολιτικό σκέλος της Συμμαχίας, από την άλλη στις χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας αρχίζουν να εντάσσονται στις τοπικές κοινωνίες οι Έλληνες του ΕΛΑΣ, που με συγκεκριμένη μελέτη είχαν διανεμηθεί στις χώρες του Συμφώνου.

Παράλληλα το 1955:

- Συνεχίζονται οι διώξεις του Νάσερ κατά του γηγενούς Ελληνικού πληθυσμού στην Αίγυπτο (1952 – 1958).
- Συνεχίζονται οι διώξεις του Γκεοργκίου – Ντεζ κατά του γηγενούς Ελληνικού πληθυσμού στη Ρουμανία (1948 – 1959).
- Τερματίζονται οι σταλινικές διώξεις κατά του γηγενούς Ελληνικού πληθυσμού (1937 – 1955).
- Στην Τασκένδη διώκεται ο εν εξορία πυρήνας του ΚΚΕ από μέλη του ΚΚΣΕ.
- Συνεχίζονται οι υφαρπαγές ακινήτων του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων από τις Ισραηλινές Αρχές.

- Με την έναρξη της δράσης της ΕΟΚΑ- Α' ξεκινούν οι διώξεις κατά των Ελληνοκυπρίων από τα κατοχικά στρατεύματα του ΗνΒ.

Είναι γεγονός ότι ο Ελληνισμός το 1955 δέχεται επιθέσεις ανά την υφήλιο, γιατί άραγε;

IV.3. Ένα παράδειγμα και ένα συμπέρασμα

IV.3.1. Το παράδειγμα:

Βάσει του Αναγκαστικού Νόμου 376.1936 (ΦΕΚ Α' 546/18/12/1936) του Ιωάννη Μεταξά ορισμένες παραμεθόριες περιοχές, στα βόρεια σύνορα της Ελλάδας, χαρακτηρίστηκαν "αμυντικές περιοχές", οι οποίες αποτελούσαν απαγορευμένες και επιτηρούμενες ζώνες. Τα εν λόγω μέτρα ήταν αναγκαία λόγω των ορατών κινδύνων του Β'ΠΠ και των οχρωματικών έργων που εκτελούνταν. Το καθεστώς της απαγορευμένης επιτηρούμενης ζώνης χώριζε τους Έλληνες Μουσουλμάνους Πομάκους[9] του ορεινού όγκου της Ροδόπης από τον υπόλοιπο πληθυσμό της περιοχής. Είναι γεγονός ότι οι Πομάκοι της Ελλάδας είχαν δοσοληψίες με τους ομοεθνείς τους που κατοικούσαν στα νότια σύνορα της Βουλγαρίας. Η σχέση αυτή θεωρήθηκε επικίνδυνη για κατασκοπία.

Από την Ξάνθη έως τον Εχίνο, υπήρχαν τρία check - point (μπάρες), οι οποίες επιβίωσαν και μετά τον Β' ΠΠ, εξαιτίας τού από Βορρά κομμουνιστικού κινδύνου.

Είναι γεγονός ότι οι μειονότητες που μοιράστηκαν μεταξύ Σοβιετοκρατούμενης και από ΗΠΑ ελεγχόμενης Ευρώπης, θεωρήθηκαν κίνδυνος για ανάφλεξη νέων συρράξεων. Έτσι οι νικητές του Β' ΠΠ στις 17/7/1945 στο Πότσδαμ, μετά την χάραξη των νέων συνόρων, αποφάσισαν την υποχρεωτική μεταφορά πληθυσμών, προς αποφυγή νέων συρράξεων. Κατά την υλοποίηση των αποφάσεων υπήρξαν βιαιότητες από αμφότερες τις πλευρές που αποκρύφτηκαν από τη διεθνή κοινή γνώμη. Προφανώς το μέτρο δεν εφαρμόστηκε για τους Έλληνες Μουσουλμάνους Πομάκους, διότι ούτε η Ελλάδα αλλά ούτε η Βουλγαρία αποδέχτηκαν την μεταφορά των πληθυσμών τους.

Οι Πομάκοι της Ελλάδας παρέμειναν "επιφυλασσόμενοι" εντός των πατρογονικών τους εδαφών μέχρι της 17/11/1995, όταν ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης Γεράσιμος Αρσένης θα καταργήσει το εν λόγω μέτρο. Το άδικο μέτρο που εφαρμόστηκε για 59 έτη με την συμβολή των μυστικών υπηρεσιών της ΤΔ, μετέτρεψε τους Έλληνες Πομάκους σε Τούρκους Πομάκους...

IV.3.2. Και το Συμπέρασμα:

Με την λήξη του Α' ΠΠ θα εξαφανιστούν τρεις ιστορικές αυτοκρατορίες: Η Αυστροουγγρική, η Τσαρική Ρωσία και η Οσμανική. Ένα από τα κοινά των τριών αυτοκρατοριών ήταν ότι το εμπόριο ελέγχονταν από τους Έλληνες που κατοικούσαν στις τρεις αυτοκρατορίες. Με την λήξη του Β' ΠΠ, τα εδάφη των τριών αυτοκρατοριών θα μοιραστούν μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων. Και για τις δύο υπερδυνάμεις οι μέχρι τότε οικονομικά ισχυροί Έλληνες θα θεωρηθούν επικίνδυνοι.

Με την έναρξη του "Ψυχρού Πολέμου" προφανώς επιβάλλονταν η απαλοιφή του προαναφερόμενου κινδύνου. Έτσι δεν αντέδρασε κανείς στις επιθέσεις που δέχεται ο Ελληνισμός ανά την υφήλιο, όπως επιβάλλονταν από τις Αρχές του ΟΗΕ. Τμήμα αυτών των δεινών ήταν ο Ελληνισμός της Κωνσταντινούπολης.

βκ

Σημειώσεις Κεφάλαιο IV

- [1] Κοίτα <https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/csi-studies/studies/vol48no3/article10.html>
- [2] Κοίτα Höhne, Heinz; Zolling, Hermann, *The General Was a Spy: The Truth about General Gehlen and his spy ring*, Coward, McCann & Geoghegan, New York 1972.
- [3] Κοίτα, Ecevit Kılıç, *Özel Harp Dairesi*, Turkuaz, Κων/πολη 2008.
- [4] Κοίτ, Soner Yalçın Doğan Yurdakul, *Bay Pipo, Bir MİT Görevlisinin Sırdaşı Yaşamı: Hiram Abas*, Doğan, Κων/πολη 2007.
- [5] Οι συμβαλλόμενες χώρες είναι: Τουρκία, Ιράν, Πακιστάν και Ιράκ.
- [6] Κοίτα Γιώργου Α. Λεονταρίτη, περιοδικό "Τότε" Τεύχος 17.
- [7] Ο Μ. Μέρτεν ήταν υπεύθυνος των κατοχικών δυνάμεων το 1942 στη Θεσσαλονίκη και εφαρμοστής της "νομοθεσίας περί Εβραίων" στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης. Στις δίκες της Νυρεμβέργης θα υποστήριζε ότι πολλοί Έλληνες είχαν βοηθήσει στην εφαρμογή του νόμου. Πλανώνται τα ονόματα Μακρής (Υπ. Εξ. κυβέρνησης Καραμανλή) και Λεοντίδου, αμφότεροι φιλικό στον Καραμανλή. Για υπόθεση Μέρτεν κοίτα στη διδακτορική διατριβή του Βόλφγκανγκ Μπρέγιερ, Πανεπιστήμιο Μανχάιμ 2003.
- [8] Κοίτα, Speros Vryonis, JR, *the mechanism of catastrophe THE TURKISH POGROM OF SEPTEMBER 6-7, 1955 AND THE DESTRUCTION OF THE GREEK COMMUNITY OF ISTANBUL*, Greekworks.com, New York 2005, κεφ.4.
- [9] Κοίτα άρθρο Γεωργίου Δημητράκη, *Η Θράκη στο έλεος των εθνοκτόνων: Οι Πομάκοι και οι ανόητοι*, Αντίβαρο 27/10/2016, <http://www.antibaro.gr/article/16076>

Παράρτημα I

Πρόταση Σύστασης Διερευνητικής Επιτροπής του Garo Paylan

Στις 6/9/2018 ο Βουλευτής του Diyarbakir της Μεγάλης Λαϊκής Βουλής της Τουρκίας Garo Paylan θα καταθέσει πρόταση σύστασης Διερευνητικής Επιτροπής* σε ότι αφορά τα "Σεπτεμβριανά", με σκοπό την ανεύρεση των υπαιτίων και το ύψος των έμψυχων και άψυχων απωλειών. Στόχος ήταν η ειλικρινής αντιμετώπιση της ιστορικής πραγματικότητας από την Τουρκική Βουλή ...

Η πρόταση θα απορριφτεί από τον πρόεδρο της Βουλής τέως Πρωθυπουργό Binali Yıldırım θεωρώντας την ως "προσβλητική προς την Βουλή" ...

Ακολουθεί η πρόταση στην Τουρκική και η μετάφραση στην Ελληνική:

GEREKÇE

6-7 Eylül 1955 Pogromu, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yaşanan ve hâlâ yüzleşilmemiş vahim olaylardan biridir. Resmi verilere göre, yalnızca İstanbul'da 73 kilise, 8 ayazma, 2 manastır, 3.584'ü Rumlara ait olmak üzere 5.538 ev ve işyeri yakılıp yıkılmış, yağmalanmıştır. Yine resmi kayıtlara göre 60 kadın tecavüze uğramıştır, birçok kişi öldürülmüştür. Tüm bu rakamların, kayıtlara geçenden daha yüksek olduğu, konuya dair yürütülen farklı araştırmalarda ortaya konmuştur. Ayrıca, yaşanan Pogrom'un ardından on binlerce vatandaşımız, baskılara, can güvenliği tehdidine karşı ülkeyi terk etmek zorunda kalmıştır.

6-7 Eylül 1955 Pogromu; İstanbul ve İzmir başta olmak üzere birçok yerde, Rumların, Ermenilerin, Yahudilerin ve diğer Hristiyanların mallarının yağmalanması, kadınlara tecavüz edilmesi, din adamlarının darp edilmesi, mezarlıklarının talanı ve cinayetlerin işlenmesiyle Türkiye'nin utanç tarihine yazılmıştır. Bu Pogrom'un failleri Cumhuriyet tarihindeki pek çok menfi olay gibi ceza almamışlardır. Hatta tersine, cezalandırmanın yerini faillere verilen terfiler almıştır.

"6-7 Eylül de bir Özel Harp işidir. Muhteşem bir örgütlenmeydi. Amacına da ulaştı" diyen Sabri Yirmibeşoğlu, 6-7 Eylül Pogromu sırasında Seferberlik Tetkik Kurulu'nda görevlidir. Yıllar içerisinde kademe kademe yükseldiği bürokrasi basamakları, 1988-1990 yılları arasında MGK genel sekreterliğine ulaşmıştır. Pogromun fitilini ateşleyen Atatürk'ün Selanik'teki evine atılan bombanın faili Oktay Engin, Selanik Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğrenciliğiyle başlayan kariyerinde 1992-93 yıllarında Nevşehir Valiliği koltuğunu dahi görmüştür.

Faillerin cezalandırılmak yerine ödüllendirildiği bir Türkiye maalesef hiç değişmemiştir. 2007 yılında öldürülen Agos gazetesi kurucusu ve Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in cinayetinde dahil olanların aldıkları terfiler ve kuşandıkları dokunulmazlık zırhı, bu devamlılığın en taze örneklerinden olmuştur.

Türkiye'nin 6-7 Eylül Pogromu'yla yüzleşmemesinin başlıca nedeni Yirmibeşoğlu'nun açıklamasında açıkça yer almaktadır. Ülkenin karanlık tarihindeki olayların ardından her daim devlet içerisindeki bir yapılanma çıkmaktadır. Görünen fail kitlesinin ardında her zaman bulunan fail hesap vermemektedir. Devletin içinde suç işleyen yapılar cezalandırılmadıkça, suç işlemeye devam etmektedirler.

19. yüzyılın son döneminden itibaren devletin gadrine defalarca uğrayan; Ermeni, Rum, Süryani ve Yahudi halkları, 6-7 Eylül Pogromu ile bir yıkım daha yaşamışlardır. Üzerinden 63 yıl geçmesine rağmen Türkiye ne resmi olarak yaşananları kınamış ne de tazminat veya özür için bir adım atmıştır. 2015 yılında, Atina'da bulunan İstanbullu Rumların Evrensel Federasyonu'nun TBMM'ye bu yöndeki çağrısına da sessiz kalınmıştır.

6-7 Eylül 1955'te yaşanan Pogrom'un faillerinin ortaya çıkarılması, yaşanan can ve mal kayıplarının tespit edilmesi, mağdur olan kişilerin ve/veya ailelerinin maddi ve manevi

καυίπλάρννν τάζμν έδνλμςν, Τύρκνє Cυμμνρνєτν'νν γέχμνςλє γύζλєςμє αδννα ατααέγν ννεμνλν ννρ αδνμ ολαακτύρ. Βυ σεβεπλε ννρ Μεαλνς Αραςτύρμνα ααίλμναςνν τалеπ εδννυορυ.

Garο Paylan
HDP Dνyαrbakır Mνlletvekνlν
6 Eylýl 2018

ΑΙΤνΟΛΟΓνΚΟΝ

Παρότν έχουν παρελθεν 63 χρόννα από το Πογκρόμ της 6-7 Σεπτεμβρύου του 1955, όπου ον μννονοτνκές ομáδες έζησαν μνα ααόμν συμφορά, η Τουρκνκή Δνμοκρατνα επνςημα δεν έχει καταδνκαέςν τα έκτροπα, ούτε έχει κáννε ννα βήμα για τνς αποζνμννώςνς, αλλá ούτε έχει ζντήςνє συγγνώνμν. Με σκοπό να γννε ννα βήμα για τνν αντνμετώπνση του παρελθόντος, για να αποκαλυφθούν ον υπαίτννο και ον αυτουργόν των έκτροπων της 6-7 Σεπτεμβρύου του 1955, να ανευρεθεί το ύψος των έμψυχων και άψυχων απωλενών, για να αποκατασταθούν ηθνκα και οκονομνκα τα θύματα, προτεννουμε και υποβáλουμε πρόταση προς σύςταση Δνερυννητνκής Επντροπής της Βουλής, βάςνє του áρθρου 98 του Συντάγματος και βάςνє των áρθρων 104 και 105 του Εςωτερνκού Κανοννςμού.

Το Πογκρόμ της 6-7 Σεπτεμβρύου 1955 εννα ννα από τα τραγνκότερα γεγννóτα στην νστορνα της Τουρκνκής Δνμοκρατνς, που ααόμνα δεν έχει αντνμετωπνςτεν. Σύμφονα με τα επνςημα δεδομéνα μόνο στην Κωνςταντννουπόλη πυρπολύθηκαν, καταστράφηκαν και ληλατήτηκαν 73 ναον, 8 αγνάςματα, 2 μονές και 5.538 οκνές και καταςτήματα εκ των οπονών τα 3.584 ανήκαν ςτους Ρωμννς. Πáλλν σύμφονα με τα επνςημα ςτονχεία έχουν ννναςτεν 60 γυνάνκες και δολοφονηθεν αρκετά áτομα. Έχει αποδννχτεν από δνáφορες μελέτες που έχουν αντνκνέμμενο το θέμα, ότν ον εν λόγω αρνθμον που αναφέρουνα ςτα ςτονχεία εννα ννα μεγαλύτερον. Επνςης δεκάδες χνλνάδες πολντες μας, που ννναςαν το Πογκρόμ, λόγω καταπνέςσεων και υπό τνν απενλν να χάςουν τνν ζωή τους, αναγκάςτηκαν να εγκαταλείμνυον τνν χάρα.

Το Πογκρόμ της 6-7 Σεπτεμβρύου 1955 έχει καταγραφεί ως μνα νντροπναςτνκή ςελνδα της νστορνς της Τουρκνκής Δνμοκρατνς, λόγω του ότν κυρνως ςε Κωνςταντννουπόλη, Σμύρνη, καθώς και ςε άλλες τοποθεςνς έχουν ληλατηθεν τα υπáρχοντα, ννναςτεν ον γυνάνκες, προπνλακνςτεν ον νερνς, ςυληθεν τα κονμνητήρνα και έχουν δολοφονηθεν μέλη των Ρωμνών, Αρμεννών, Εβρανών και άλλων Χρνςτνανών. Ον υπαίτννο αυτού του Πογκρόμ όπως ςυνέβη και ςε άλλα παρόμονα γεγννóτα στην νστορνα της Δνμοκρατνς, έμνννα αντνμώρητον, μάλνςτα δε, ον αυτουργόν αντν να τνμωρηθούν, πήραν προαγωγές..

Όπως αναφέρει ο Σαμπρί Γνρμνμπέςογλου "... Η 6-7 Σεπτεμβρύου ήταν δουλενá του γραφενου Ανορθόδοξου Πολέμου. Ηταν μεγαλοπρεπής οργánωση και επέφερε το επνθυμητό αποτέλεςμα". Ο Σαμπρί Γνρμνμπέςογλου τνν περνοδο εκέννη ννηρετούςε ςτο Γραφενο Ελέγχου Επνςτράτευςης και αναρρνχήθηκε βαθμνδα - βαθμνδα ςτο γραφενοκρατνκό μνχαννςμο. Τνν περνοδο 1988 - 1990 κατέλαβε το αξνωμα του Γεννκού Γραμματαέ του Συμβουλνου Εθννκής Αςφάλενας. Ο Οκτάν Ενγκνν, ο οπονός πυροδóτησε το Πογκρόμ, ννάζοντας βόμβνα ςτο ςπίτν του Ατατούρκ, ςτην Θεςςαλοννκή, ξεκννησε τνν καρνέρα του ως φοντντης της Νομνκής Σχολής του Αρνςτοτελενου Πανεννςτνμνου και τνν περνοδο 1992-93 κατέλαβε τνν θέση του Νομáρχη Νεάπολης (Nevsehir).

Δυστυχώς δεν έχει αλλáξει τνποτε, ςε μνα Τουρκνα, που αντν να τνμωρούνα ον δράςτες, επννραβεύοντα. Πρόςφατο παράδνγμα εννα η δολοφοννα το 2007, του νδρυτή και αρχνςυντάκτη της Αγκός, Χράντ Ντννκ, όπου όςοι ενεπλάκησαν ςτην δολοφοννα του, πήραν προαγωγές και καλύφθηκαν με τνν προστατευτνκή ασπνδα της αςυλνς.

Η βασνκή αννα τν που η Τουρκνα δεν προβáννε ςτην αντνμετώπνση του Πογκρόμ της 6-7 Σεπτεμβρύου, ςημννώνεται ξεκάθαρα ςτην δήλωση του Σαμπρί Γνρμνμπέςογλου. Πνςω από

κάθε γεγονός της σκοτεινής ιστορίας της Τουρκίας ανέκαθεν προβάλλει ένα δημιούργημα του κρατικού μηχανισμού. Ο ηθικός αυτουργός που βρίσκεται πίσω από τους φανερούς δράστες δεν λογοδοτεί ποτέ. Όσο δεν τιμωρούνται οι μηχανισμοί που διαπράττουν εγκλήματα εντός των κρατικών θεσμών, θα συνεχίζουν να εγκληματούν.

Αρμένιοι, Ρωμιοί, Συριορθόδοξοι και Εβραίοι που από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα έρχονται συνεχώς αντιμέτωποι με την κρατική τυραννία, με το Πογκρόμ της 6-7 Σεπτεμβρίου έζησαν άλλη μία συμφορά. Παρότι πέρασαν 63 χρόνια από τότε, η Τουρκία ούτε καταδίκασε επίσημα τα γεγονότα, ούτε έχει κάνει κανένα βήμα προς αποζημίωση των θυμάτων, αλλά ούτε έχει ζητήσει συγγνώμη. Η Τουρκική Βουλή έχει μείνει σιωπηλή στο διάβημα που έχει δεχτεί το 2015 από την Οικουμενική Ομοσπονδία Κωνσταντινουπολιτών, που εδρεύει στην Αθήνα.

Εν κατακλείδι το να αποκαλυφθούν οι υπαίτιοι του Πογκρόμ που βιώσαμε στις 6-7 Σεπτεμβρίου του 1955, να ανευρεθεί το ύψος των έμψυχων και άψυχων απωλειών και να αποζημιωθούν ηθικά και υλικά τα θύματα ή οι οικογένειές τους, θα είναι ένα σημαντικό βήμα της Τουρκίας προς την αντιμετώπιση του παρελθόντος της.

Για αυτό τον λόγο ζητάμε την σύσταση Διερευνητικής Επιτροπής της Βουλής.

Γκάρο Παϊλάν
Βουλευτής Diyarbakır του HDP
6 Σεπτεμβρίου 2018

(*) Κοίτα στην επίσημη ιστοσελίδα του HDP,
<https://www.hdp.org.tr/tr/guncel/meclis-calismalari/faillerin-cezalandirilmak-yerine-odullendirildigi-bir-turkiye-maalesef-hic-degismemistir/12337>

Παράρτημα ΙΙ

Πίνακες

Ευρετήριο ονομάτων που αναφέρονται στη Μελέτη (who is who table)

ΟΝΟΜΑ και ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟ 1955	
Adnan Menderes	Αντνάν Μεντερές, Πρωθυπουργός κυβερνήσεων DP (9/6/1950 - 27/5/1960).
Alâaddin Eriş	Αλααντίν Ερίς, Γενικός Διοικητής Ασφάλειας Νομού Κων/πολης.
Arif Bartu	Αρίφ Μπαρτού, Τεχνικός Τηλεπικοινωνιών NATO Σμύρνης.
Aydın Konuralp	Αϊντίν Κονούραλπ, Τουρκοκύπριος δημοσιογράφος, που διάδωσε την ψευδή είδηση περί επικείμενων σφαγών Τουρκοκυπρίων στις 28/8/1955.
Behçet Türkmen	Μπεχτσέτ Τούρκμεν, Διοικητής ΜΑΗ το 1955.
Celâl Bayar	Τζελάλ Μπαγιάρ, 3 ^{ος} Πρόεδρος ΤΔ (27/5/1950 - 27/5/1960).
Cemâl Gürsel	Τζεμάλ Γκιουρσέλ, Αντιστράτηγος, Διοικητής στρατευμάτων Δυτικής Ανατολίας, 4 ^{ος} Πρόεδρος ΤΔ (27/5/1960-23/3/1966).
Cemâl Sancak	Τζεμάλ Σαντζάκ, Διοικητής β' Γραφείου Ασφάλειας Κων/πολης.
Ethem Necip Yetkiner	Ετχέμ Νετζίπ Γιετκίνερ, Γενικός Διοικητής Ασφάλειας ΤΔ (5/6/1954 - 12/9/1955).
Fahrettin Kerim Gökay	Φαχρεττίν Κερίμ Γκόκαϊ, Νομάρχης Κων/πολης (24/10/1949 - 26/11/1957).
Fahri Çoker	Φαχρί Τσόκερ, Δικαστικός Σύμβουλος Γ', Πλωτάρχης Ναυτικού. Ανακριτής ΚΤΚ.
Fatin Rüştü Zorlu	Φατίν Ρουστου Ζορλού, Πρέσβης στο NATO (1952 - 1957).
Fazıl Küçük	Φαζίλ Κουτσούκ, Τουρκοκύπριος πολιτικός ιδρυτής των ΚΑΤΑΚ, ΚΜΤΗΡ, ΚΤΡ και Volkan.
Fuat Mehmet Köprülü	Φουάτ Μεχμέτ Κοπρουλού, Υπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ (29/7/1955 - 9/12/1955).
Galip Aylav	Γκαλίπ Αϊλάβ, Διοικητής Αστυνομικού Τμήματος Δήμου Εγύρ.
Halim Sait Kayılı	Χαλίμ Σαϊτ Καγιλί, Δικηγόρος στο Eskişehir.
Hasan Polatkan	Χασάν Πολατκάν, Υπουργός Οικονομικών (14/12/1950 - 9/12/1955).
Hasan Uçar	Χασάν Ουτσάρ, Μουσουλμάνος Δυτικοθρακιώτης, κλητήρας του Τουρκικού Προξενείου Θεσ/νίκης.
Hikmet Bil	Χικμέτ Μπίλ, Δημοσιογράφος, Νομικός Σύμβουλος του Sedat Semavî, Πρόεδρος του ΚΤΚ.
Hulûsi M. Dosdoğru	Χουλουσί Ντόσοντογρου, Ιατρός, ηγέτης Σοσιαλιστικού κινήματος στην ΤΔ, από τους πρώτους συλληφθέντες αριστερούς. Πρώτος καταγγέλλων τα τεκταινόμενα του 1955.
Hüsamettin Canöztürk	Χουσαμεττίν Τζάνοζτουρκ, Αντιπρόεδρος ΜΤΤΒ, ιδρυτής του ΚΤΚ.
Kâmil Önal	Καμίλ Ονάλ, Γραμματέας του ΚΤΚ.
Kemâl Aygün	Κεμάλ Αϊγκιούν, Γενικός Διοικητής Ασφάλειας Κων/πολης.
Kemâl Hadımlı	Κεμάλ Χαντιμλί, Νομάρχης Σμύρνης, (1954 - 1960).
Mehmet Ali Balin	Μεχμέτ Αλί Μπαλίν, α' Πρόξενος, στο Προξενείο Θεσσαλονίκης.
Mithât Perin	Μιτχάτ Περίν, Δημοσιογράφος, αρχισυντάκτης İstanbul Ekspres.
Namık Gedik	Ναμίκ Γκεντίκ, Υπουργός Εσωτερικών.
Nevzat Emrealp	Νεβζάτ Εμρέαλπ, Γενικός Επιθεωρητής Ασφάλειας Νομού Κων/πολης.
Nihat Erim	Νιχάτ Ερίμ, Συνταγματολόγος, Καθηγητής Πανεπιστημίου. Για 20 έτη διαμορφωτής της πολιτικής της Κύπρου για ΤΔ.
Nurettin Aknoz	Νουρετίν Άκνοζ, Στρατηγός, Επιθεωρητής 3 ^{ης} Στρατιάς, από 7/9/1955 Διοικητής Στρατιωτικού Νόμου σε Νομό Κων/πολης.
Oktay Engin	Οκτάι Εγκίν, Μουσουλμάνος Δυτικοθρακιώτης φοιτητής Νομικής Θεσ/νίκης, ο Βομβιστής...
Orhan Birgit	Ορχάν Μπιργίτ, Δικηγόρος-δημοσιογράφος, μέλος του ΔΣ του ΚΤΚ.
Orhan Cemâl Fersoy	Ορχάν Τζεμάλ Φέρσοϊ, Συνήγορος του Fatin Rüştü Zorlu.
Orhan Eyüboğlu	Ορχάν Εγιούπογλου, Διοικητής Τροχαιάς Νομού Κων/πολης.
Sedat Semavî	Σεντάτ Σιμαβί, Εκδότης και ιδρυτής της εφημερίδας Hürriyet από την 1/5/1948.
Şevki Mutlugil	Σεφκί Μουτλούγκιλ, Αναθεωρητής β' ή Υποστράτηγος Δικαστής, Υπεύθυνος ενημέρωσης δικαστικού σώματος του Στρατιωτικού Νόμου στο Νομό Κων/πολης.

Vedat Garan	Βεντάτ Γκαράν, Γενικός Επιθεωρητής 1 ^{ης} Στρατιάς.
Αλέξανδρος Χατζόπουλος	Βουλευτής DP, μεσάζων διαπραγματευτής Κ. Καραμανλή - Α. Menderes.
Δημήτρης Καλούμενος	Δημοσιογράφος, ανταποκριτής "Μακεδονία" Θεσσαλονίκης.
Ιωάννης Καλλέργης	Πρέσβης της Ελλάδας στην ΤΔ
Παναγιώτης Πιπινέλης	Διπλωμάτης, πολιτικός, το 1952 ανέλαβε μόνιμος αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ. Παρατήθηκε το 1953. Ως Υπ. Εξ. της Κυβέρνησης των Συνταγματαρχών θα ανακαλέσει την Ελληνική Μερραρχία από την Κύπρο.
Στέφανος Στεφανόπουλος	Στις 19/11/1952 διορίζεται Υπ. Εξ., στις 15/12/1954 Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης και Υπουργός Εξωτερικών. 4/10/1955 - 6/10/1955 αναπλήρωσε τον Πρωθυπουργό Παπάγο, όταν ο τελευταίος απεβίωσε.
Χριστόφορος Χρηστίδης	Δικηγόρος, στενός συνεργάτης Ελληνικών Κυβερνήσεων από 1953.

Παράπτωμα	Διοικητική κατανομή Κωνσταντινούπολη 1955 (Δήμοι)												Σύνολο
	Adalar	Bakırköy	Beyoğlu	Beykoz	Beşiktaş	Eminönü	Eyüp	Fatih	Kadıköy	Sarıyer	Şişli	Üsküdar	
	Πριγκηπόνησα	Μακροχώρι	Πέρα	Δάφνη	Διπλοκίονιο	Πέραμα	Βορειοανατολική Παλαιά Κωνσταντινούπολη	Χαλκηδόνα	Βορειοδυτικός Βόσπορος		Χρυσούπολη		
Καταστροφή	14	58	906	22	82	352	12	283	31	38	218	16	2032
Ληλασία	75	25	82	19	61	71	47	147	66	37	124	14	768
Πρωτεργάτης	9	12	43	2	19	9	2	90	11	20	119	15	351
Διάφοροι Συλληφθέντες													1953
Σύνολο	98	95	1031	43	162	432	61	520	108	95	461	45	5104

Πίνακας Ι. Οι προσαχθέντες κακοποιοί ανά δήμο και ανά παράπτωμα.

Πηγή: Αρχείο Fahri Çoker

Διαμόρφωση Πίνακα: Β. Κυρατζόπουλος.

Ανά επάγγελμα ανακρινόμενοι στο Selimye				Καταγωγή Μονίμων Κατοίκων Νομού Κων/πολης	
Αγράμματοι - Επάγγελμα		Εγγράμματοι - Επάγγελμα			
Εργάτες	607	Μαθητές - Φοιτητές	54	273	Κωνσταντινούπολη
Πλανόδιοι πωλητές	86	Δημόσιοι Υπάλληλοι	9	145	Sivas
Αγχοφόροι	71	Έμποροι	20	117	Trabzon
Ελαιοχρωματιστές	33	Υπαξιωματικοί	4	116	Kastamonu
Άνεργοι	29	Γραμματείς	4	111	Erzincan
Μαθητευόμενοι Εργάτες	22	Συνταξιούχοι	3	762	Σύνολο
Θυρωροί	19	Ασυρματιστές	1		
Οδοκαθαριστές	14			239	Μόνιμοι Κάτοικοι εκτός Νομού
Αμαξηλάτες	13				
Ναύτες	12				
Σύνολο	906		95	1001	

Πίνακας ΙΙ. Στατιστικά δεδομένα των προσαχθέντων κακοποιών στο στρατόπεδο Selimye .

Πηγή: Αρχείο Fahri Çoker, έκθεση Şevki Mutlugil.

Διαμόρφωση Πίνακα: Β. Κυρατζόπουλος.

Είδος Ακινήτου	Διοικητική κατανομή Κωνσταντινούπολη 1955 (Δήμοι)												Σύνολο
	Adalarr	Bakırköy	Beyoğlu	Beykoz	Beşiktaş	Eminönü	Eyüp	Fatih	Kadıköy	Sarıyer	Şişli	Üsküdar	
	Πριγκηπόνησα	Μακροχώρι	Πέρα	Δάφνη	Διπλοκίονιο	Πέραμα	Βορειοανατολική Παλαιά Κωνσταντινούπολη	Χαλκηδόνα	Βορειοδυτικός Βόσπορος		Χρυσούπολη		
Κατάστημα	110	40	2110		170	903		136	180	110	407	65	4231
Οικία	3	27	62		70	173		475	3	85	58	48	1004
Εκκλησία	3	2	10	2	8	3	1	23	3	8	4	6	73
Σχολείο	2		9		3	1		5	1	1	2	2	26
Συναγωγή									1				1
Αγίασμα			2	2		2			1	1			8
Μονή	2												2
Κοιμητήριο											1		1
Σύλλογος		2				2						1	5
Εργοστάσιο			7			5				1	6		19
Βιοτεχνία			5			1		2	3		3		14
Εργαστήριο						1							1
Φαρμακείο	2					6		3	2	3	6		22
Ιατρείο	1	1	4			2			1		3		12
Τυπογραφείο			5								4		9
Ξενοδοχείο - Πανσιόν	2		4								4		10
Φούρνος			4		1	3		2	4	1	3		18
Εστιατόριο - Χώρος Διασκέδασης	21		20		10	5			5	15	15		91
Ζαχαροπλαστείο	2		5		1	3		1	4		3		19
Λουτρό										1			1
Γκαράζ			1			1							2
Πρατήριο Κασίμων			2						1				3
Αποθήκη						10			10		3		23
Κινηματογράφος			2										2
Χρυσοχείο			5			3			2				10
Διάφορα	1		11			6		2	1	1	2	1	25
Σύνολο	149	72	2268	4	263	1130	1	649	222	227	524	123	5632

Πίνακας III. Στατιστικά
δεδομένα ζημιών ανά είδος και
ανά δήμο
Πηγή: Αρχείο Fahri Çoker,
Διαμόρφωση Πίνακα: Β.
Κυρατζόπουλος

ΚΩΝ/ΠΟΛΗ

ΟΙΚΙΑΙ	1004
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	4228
ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΩΛΕΙΑ	10
ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	73
ΜΟΝΑΙ	5
ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ	8
ΣΥΝΑΓΩΓΗ	1
ΣΧΟΛΕΙΑ	26
ΕΔΡΑΙ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	5
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ	110
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΠΑΝΣΙΟΝ	12
ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ - ΧΗΜΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	27
ΚΙΝΗΜΑΤΟΦΡΑΦΟΙ	2
ΚΛΙΝΙΚΑΙ	11
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ	21
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ	9
ΦΟΥΡΝΟΙ - ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΑ	9
ΓΚΑΡΑΖ - ΠΡΑΤΗΡΙΑ BENZINΗΣ	5
ΛΟΥΤΡΑ	1
ΣΥΝΟΛΟ	5567

Πίνακας IV. Στατιστικά δεδομένα ζημιών .
Πηγή: Χριστόφορος Χρηστίδης..

Διαμόρφωση Πίνακα: Β. Κυρατζόπουλος

ΣΜΥΡΝΗ

ΟΙΚΙΑΙ	14
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	6
ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	1
ΕΔΡΑΙ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	1
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΠΑΝΣΙΟΝ	1
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ	1
ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΔΙΕΘ. ΕΚΘΕΣΗ	1
ΣΥΝΟΛΟ	25

Πίνακας V. Στατιστικά δεδομένα ζημιών .
Πηγή: Dilek Güven..

Διαμόρφωση Πίνακα: Β. Κυρατζόπουλος

Ωρα	Γεγονός
9:00 - 18:00	Διανομή πανκάρτ ΚΤC
12:00	Δελτίο ειδήσεων
15:30	Αρχίζει η Β' έκδοση της İstanbul Ekspres
18:00 - 18:30	Αρχίζουν οι συγκεντρώσεις σε: Taksim και Tophane
18:45	Ο Vedat Garan λαμβάνει αίτημα του Fahrettin Gökay
19:00	Αρχίζουν επιθέσεις σε: Yedikule, Samatya, Beyoğlu, Siraselviler, Yeşilköy, Bakırköy, Aksaray, Beyazid
19:30	Αρχίζουν επιθέσεις σε Büyükkada
20:30	Αρχίζουν επιθέσεις σε: Edirnekapı, Kurtuluş
21:00	Αρχίζουν επιθέσεις σε Kalyancı Kulluk
23:30	Αρχή επέμβασης στρατού
0:00:00	Αρχίζουν επιθέσεις σε: Çengelköy, Kuzguncuk
	Επιβολή Στρατιωτικού Νόμου

Πίνακας VI. Χρονοδιάγραμμα γεγονότων.

Πηγή: Σπύρος Βρυώνης, έκθεση Şevki Mutlugil

Διαμόρφωση Πίνακα: Β. Κυρατζόπουλος

Παράρτημα ΙΙΙ

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Τα δραματικά εν Τουρκία Γεγονότα της 6^{ης} 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1955*, Υπουργείον Προεδρίας Κυβερνήσεως, Αθήνα, 1955.
- Αλέξανδρος Φλώρος, *Η νύκτα της έκτης Σεπτεμβρίου εις την Κωνσταντινούπολιν και την Σμύρνην*, εν Αθήναις, 1955.
- Κ. Αγγελίδη - Ε. Κασιάνη, *Τούρκοι πέρασαν ... χαλασμός*, Αθήνα, Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών, Αθήνα, 1955
- Τα τουρκικά εγκλήματα της Κωνσταντινουπόλεως την 6ην και 7ην Σεπτεμβρίου 1955, ή, Χρονικόν της 3ης αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως και της καταστροφής του εν αυτή ελληνισμού*, Αθήναι, Εταιρεία Θρακικών Μελετών, 1959.
- Δημήτριος Καλούμενος, *Η σταύρωσις του Χριστιανισμού. Η ιστορική αλήθεια των γεγονότων της 6-7ης Σεπτεμβρίου 1955 εις την Κωνσταντινούπολιν*, Αθήναι, 1978.
- Δημήτριος Καλούμενος, *Η τραγική νύκτα της Κωνσταντινουπόλεως. Νύχτα τρόμου*, [χ.τ.], [χ.χ.].
- Νικόλαος Εμμ. Δάμτσας, *Η αγωνία της Κωνσταντινουπόλεως*, Αθήναι, Ο Πολίτης, 1982.
- Μέγας Α. Ρευμιώτης, *Η συρρίκνωση του ελληνισμού. Μειονότητα και αρθρογραφήματα*, Κομοτηνή, 1985.
- Γιώργος Καμαράδος- Βυζάντιος, *Το ξερρίζωμα του ελληνισμού της Πόλης και το μέλλον του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην έδρα του*, Αθήνα, Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών, 1987.
- Ελευθερία Τραΐου (επιμ.), *Σεπτεμβριανά: Η μαύρη νύκτα του ελληνισμού της Πόλης, Η Καθημερινή. Επτά Ημέρες*, 10 Σεπτεμβρίου 1995.
- Τα γεγονότα της Κωνσταντινούπολης 6-7 Σεπτεμβρίου 1955. Ημέρα μνήμης*, Αθήνα, Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτών, 1995.
- Γεώργιος Τσέτσης, «*Η δραστηριότητα του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών μετά τα "Σεπτεμβριανά γεγονότα"*», Η καθ' ημάς Ανατολή, τόμ. Γ'(1996), σσ. 157-171.
- Αγγέλα Φωτοπούλου, «*Τα Σεπτεμβριανά του 1955 μέσα από τον ελληνικό τύπο*», Μνήμες. Κωνσταντινούπολη, Ιμβρος, Τένεδος 1923-1995, Πρακτικά Δημερίδας, Καλαμαριά 11-12 Νοεμβρίου 1995, Θεσσαλονίκη, Αδελφοί Κυριακίδη, 1997, σσ. 123- 137.
- Σίμος Βαφειάδης, *Ένας Πολίτης θυμάται*, Αθήνα, Τσουκάτου, 1998.
- Γ. Ν. Δρίνης, *Σεπτεμβριανά 1955. Η "νύκτα των κρυστάλλων" του Ελληνισμού της Πόλης*, Αθήνα, Τσουκάτου, 1998.
- Αζίζ Νεσίν, *Κρεμάστε τους σαν τα τσαμπιά. Αφήγημα*, Αθήνα, Καστανιώτης, 1998.
- Γιάννης Σαλαπασίδης, *"Τι να θυμηθώ! Τι να ξεχάσω!"*. Το '55 στην Κωνσταντινούπολη, Αθήνα, Νέα Σύνορα, 1999.
- Χριστόφορος Χρηστίδης, *Τα Σεπτεμβριανά (Κωνσταντινούπολη και Σμύρνη 1955). Συμβολή στην πρόσφατη ιστορία των Ελληνικών κοινοτήτων*, Γιάννης Δ. Στεφανίδης (επιμ.), Αθήνα, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, 2000.
- Αγλαΐα Κλουκίνα-Κωνσταντινίδου, *Όπου λοιπόν...: Μια φορά κι έναν καιρό στην Πόλη (1949-1958)*, Αθήνα, Ίκαρος, 2003.
- Γρηγόρης Πετρινώτης, *Τούρκος, χριστιανός και Ορθόδοξος*, Αθήνα, Εμπειρία Εκδοτική, 2003.
- Σπύρος Ι. Βρυώνης, *The mechanism of catastrophe. The Turkish Pogrom of September 6-7, 1955, and the Destruction of the Greek Community of Istanbul*, New York, Greekworks, 2005.
- Μανώλης Πιμπλής, «*Η Τουρκική νύκτα του Αγίου Βαρθολομαίου, 6-7 Σεπτεμβρίου 1955*», *Ταχυδρόμος*, τχ. 288, 3 Σεπτεμβρίου 2005, σσ. 44-51.
- Α. Παπαχελάς, «*Σεπτεμβριανά. Πώς στήθηκε το μεγάλο πογκρόμ του ελληνισμού*», *Το Βήμα*, 4 Σεπτεμβρίου 2005, σσ. 28-29.
- Ειρήνη Σαρίογλου, *Πενήντα χρόνια από τα Σεπτεμβριανά. Κωνσταντινούπολη, πριν - τότε - μετά*, Αθήνα, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, 2005.
- Βασίλης Κυρατζόπουλος, *Η άγραφη γενοκτονία: Κωνσταντινούπολη, Σεπτέμβριος 1955. Πράξη Ντροπής που αποκρύπτεται από την "Άλλη Τάξη Πραγμάτων"*, Αθήνα, Τσουκάτου, 2006.

- Dilek Guven, *Εθνικισμός, κοινωνικές μεταβολές και μειονότητες : Τα επεισόδια εναντίον των μη μουσουλμάνων της Τουρκίας (6/7 Σεπτεμβρίου 1955)*, Σοφία Αυγερινού (μετ.), Αθήνα, Εστία, 2006.
- Καίτη Σαρίογλου, «Κωνσταντινούπολη 1955. Η τελευταία άλωση», *Ε Ιστορικά*, Νοέμβριος 2010.
- Βάσω Σουλιώτη, Παναγιώτης Πιτσελάς, *Τα γεγονότα του 1955 στην Πόλη και η ζωή μου*, Αθήνα, Σμυρنيωτάκης, 2010.
- «Τα Σεπτεμβριανά: Ο διωγμός των Ελλήνων της Πόλης», *Η Καθημερινή*, Σεπτέμβριος 2010.
- Στρατής Ταρίνας, *Σεπτεμβριανά '55 όπως αποτυπώθηκαν στον Ελληνικό και ξένο τύπο*, Αθήνα, Τσουκάτου 2015.
- Τα Σεπτεμβριανά, ο ξεριζωμός των Ελλήνων από την Πόλη, Documento, Οκτώβριος 2018.
- ./.
- Anthony Eden, *Full Circle Memories*, London, 1960
- Hasan İzzettin Dinamo, *6 - 7 Eylül Kasırgası*, İstanbul, May, 1971
- Orhan Cemal Fersoy, *Adnan Menderes*, İstanbul, Garanti Bankası, 1971.
- Hikmet Bil, *Kıbrıs Olayı ve İçyüzü*, İstanbul, İtimat, 1976
- Helsinki Watch, Report, *Denying Human Rights and Ethnic Identity: The Greeks of Turkey*, New York, 1992.
- Aziz Nesin, *Salkım Salkım Asılacak Adamlar*, İstanbul, Adam Yay, 1996.
- M. Hulûsi Dosdoğru, *6/7 Eylül Olayları*, İstanbul, Bağlam, 1993.
- Mehmet Arif Demirer, *6 Eylül 1955, Yassıada 6/7 Eylül Davası*, İstanbul, Bağlam, 1995.
- Samim Akgönül, «*Les Grecs d' Istanbul*», *Mesogeios* (6) 1999, σσ. 64-106.
- Dilek Güven, *Cumhuriyet Dönemi Azınlık Politikaları ve Stratejileri Bağlamında 6-7 Eylül Olayları*, İstanbul, Tarih Vakfı, 2005.
- Fahri Çoker Arşivi, *6-7 Eylül Olayları, Fotoğraflar-Belgeler*, İstanbul, Tarih Vakfı, 2005.
- Mehmet Arif Demirer, *6 Eylül 1955 olaylarına 50. yılda yeni bakış: hangi derin devlet?*, İstanbul, Demokratlar Klübü, 2006.
- Emine Gürsoy-Naskali, *6/7 Eylül olayları davası*, İstanbul, Kitabevi, 2007.
- Samim Akgönül, *Türkiye Rumları*, İstanbul, İletişim, 2007.
- Vasilis Kiratzopoulos, *Kayıt Olunmamış Soykırım İstanbul Eylül 1955*, İstanbul, Pencere, 2009.
- Serdar Sakin, Sabri Dokuyan, *Kıbrıs ve 6-7 Eylül Olayları*, İstanbul, IQ, 2010.
- Rıfat N. Bali, *6-7 Eylül 1955 Olayları, Tanıklar – Hatıralar*, İstanbul, Libra, 2012.
- Rıdvan Akar, Hülya Demir, *İstanbul'un son sürgünleri*, İstanbul, Doğan, 2014
- Christina Zenginoğlu, *6-7 Eylül 1955 Olayları'na götüren etkenler ve aktörler*, İstanbul, Libra, 2018.